

ΜΕΡΟΣ Β΄: Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΣΤΟ «ΙΕΡΟΝ ΠΑΛΑΤΙΟΝ» - Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ _____

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ

1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με τον πρωθυπουργό του Ιουστινιανού, Ιωάννη Καππαδόκη. Θα εξετάσουμε την προσωπικότητά καθώς και τη σχέση του με τη Θεοδώρα και παράλληλα θα συγκρίνουμε τις απόψεις των πέντε σύγχρονων συγγραφέων της μελέτης μας με αυτήν του Προκοπίου.

2. Αρχαία βασική πηγή

Προκόπιος

Από το πρώτο, ήδη, βιβλίο του έργου του, *Ιστορία των Πολέμων*,¹ ο Προκόπιος αναφέρεται στον έπαρχο, Ιωάννη Καππαδόκη, περιγράφοντάς τον με τα μελανότερα χρώματα. Τον χαρακτηρίζει άνθρωπο με ταπεινή καταγωγή, αγράμματο, άξεστο, αλλά και ταυτόχρονα «διαίτερα ευφυή», ικανό, με αξιοσημείωτη αντίληψη των κρατικών θεμάτων. Κατά τον Καισαρέα ιστορικό, ο υπουργός οικονομικών του Βυζαντίου, ο ευνοούμενος του Ιουστινιανού, άνθρωπος κακός και υστερόβουλος από φύση, δεν σεβόταν κανέναν και τίποτε. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, αδίστακτα και χωρίς ηθικούς ενδοιασμούς, υπεξαιρώντας, ο ίδιος, χρήματα από τα κρατικά ταμεία και καταχρώμενος τις περιουσίες των υπηκόων του, κατάφερε να αποκτήσει μεγάλη οικονομική ευμάρεια και να θυσιάσει ανθρώπους και πόλεις στο βωμό του κέρδους. Ακόρεστος και μεθυσμένος από την επιτυχία και τα «ανυπολόγιστα» πλούτη του, αφέθηκε, χωρίς μέτρο, στα συμπόσια, στα γλέντια και στην κραιπάλη. Κατά τον Προκόπιο, δεν ανεχόταν να τον διακόπτουν ακόμη και για σοβαρά υπηρεσιακά θέματα, ενώ, μέρες και νύκτες τις περνούσε, μεθοκοπώντας, ασελγώντας εις βάρος γυναικών και γεμίζοντας το στομάχι του με τόση τροφή, ώστε, πολύ συχνά, έκανε

¹Προκοπίου, *Περί Πολέμων*, αρχ. κείμε., τόμ, I, κεφ. XXIV, πργφ. 11-15, σ. 222

«εμετούς», λερώνοντας τους πλησίον του και ρυπαίνοντας το χώρο ολόγυρά του «Τότε τ |ς μὲν αὐλ |ς ἔπαρχος Ἰωάννης □ν ὁ Καππαδόκης...καλοῦσι Ρωμαῖοι. Τούτοιιν ἄτερος, Ἰωάννης, λόγων μὲν τῶν ἔλευθερίων καὶ παιδείας ἀνήκοος □ν...κατέχειν δὲ ἑαυτὸν οὐδαμῆ ἴσχυεν, ἀλλὰ τὰ τε βρώματα μέχρι ἑς τὸν ἔμετον ἤσθιε καὶ τὰ χρήματα κλέπτειν μὲν ἦν ἑς αἰεὶ ἔτοιμος, προῖεσθαι δὲ καὶ δαπανᾶν ἔτοιμότερος. Ἰωάννης μὲν οὖν τοιοῦτός τις ἦν».²

Τα αυστηρά οικονομικά μέτρα και η επιβολή βαρύτατης φορολογίας στους πολίτες, με τον απώτερο σκοπό να γεμίσουν τα ταμεία του Ιουστινιανού αλλά και να επωφεληθεί και, ο ίδιος ο «φοροεισπράκτορας», Καππαδόκης, απετέλεσαν, συμπεριλαμβανομένης και της απληστίας του «κοιαίστορα» Τριβωνιανού, τις σημαντικότερες αντιλαϊκές παραμέτρους, αλλά και τις κατ' εξοχήν αιτίες της Στάσης του Νίκα. Τότε, σύμφωνα με τον Προκόπιο, οι δήμοι, έπειτα από συνεχείς πιέσεις και διαμαρτυρίες, κατάφεραν, τελικά, την καθαίρεση κάποιων, παρακείμενων στον αυτοκράτορα, αλλά και «ανεπιθύμητων» παραγόντων εξουσίας. Όμως, «Τριβωνιανός δS καq Ἰωάννης τ |ς τιμ |ς ο□τω παραλυθέντες, χρόν □ □στερον Tς Αρχάς τξ αCτξ κατέστησαν Cμφω», προστίθεται από τον Καισαρέα χρονικογράφο στο επόμενο κεφάλαιο XXV του έργου του, *Ιστορία των Πολέμων* και, κατά την κρίση μου, για να τονισθεί ίσως σκόπιμα ο μάταιος σφαγιασμός του 532 μ. Χ., με την αναίτια θυσία τόσων χιλιάδων ψυχών και με το απογοητευτικό αποτέλεσμα μιας όμοια συνεχιζόμενης, αδιάλλακτης και, εστιθελικά σκληρής πολιτικής του αυτοκρατορικού ζεύγους.³

Ο Προκόπιος αποφαινεται πως ο Καππαδόκης, αυστηρός και δυσάρεστος προς τους Βυζαντινούς, επί δέκα έτη διατήρησε τα ηνία της οικονομικής εξουσίας της χώρας, υφαρπάζοντας τα χρήματα όλων, επιτείνοντας τις συμφορές και επιτελώντας τις άνομες πράξεις του υπό την κάλυψη του νόμου και του ίδιου του Ιουστινιανού. Όσο για την Θεοδώρα, αυτή, από τα «βάθη της καρδιάς» της θα μπορούσε να ειπωθεί, απεχθανόταν τον Καππαδόκη, ενώ, παράλληλα αξίζει να σημειωθεί πως εκείνος, αντί να την κολακεύσει και να την ικανοποιήσει με τις «κατάλληλες» φιλοφρονήσεις που τόσο καλά γνώριζε, τουναντίον, δεν δίστασε να συνωμοτήσει εναντίον της και να τη διαβάλει ανοικτά ακόμη και στον Ιουστινιανό. Εκείνη αντίστοιχα από την πλευρά της, ανελέητη σε τέτοιου είδους συμπεριφορές και καθώς γνώριζε καλά τις κατά αυτής, διαβουλεύσεις του φορολογικό επιβολέα, σκεπτόταν σοβαρά την εξόντωσή του, μη ευφειρίσκοντας, εν τούτοις, καμμία εις

²Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμε., τόμ. Ι, κεφ. XXIV, πργφ.11-15, σσ. 222-224.

³Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμε., τόμ. Ι, κεφ. XXV, πργφ.1, σ. 238.

βάρος του αφορμή, εξ αιτίας της μεγάλης συμπάθειας του καίσαρα προς τον «πολύτιμο» υπουργό του.⁴

Σύμφωνα, πάντα, με τον Καισαρέα ιστορικό, από την αρχή ακόμη της θητείας του Καππαδόκη στο παλάτι, ξεκίνησε μια «έντονη» αντιμαχία μεταξύ της Θεοδώρας και του επάρχου των οικονομικών. Κάποια στιγμή, ο δόλιος αξιωματούχος, αντιλαμβανόμενος όχι απλά το μένος, αλλά και τη «σφόδρα» επιθυμία της αυτοκράτειρας να τον εξοντώσει, άρχισε να χάνει την ψυχραιμία του και να καταβάλλεται από τη φοβερή υποψία μιας επικείμενης δολοφονίας του. Έτσι, η ζωή του, ειδικά τα βράδια, κατήντησε αφόρητη, οι χιλιάδες φρουροί που επιτηρούσαν την ασφάλειά του, καθημερινά ερευνούσαν εξονυχιστικά, όλες τις εισόδους καθώς και κάθε σημείο της οικίας του, ενώ, τελικά εκείνος έχασε τον ύπνο του, πανικοβλημένος στη σκέψη και μόνο ενός βάρβαρου μισθοφόρου εκτελεστή του. Όμως, την ημέρα ο Καππαδόκης λησιμονούσε τα πάντα, ενώ, όντας δεισιδαίμων, υποτάσσόταν στην επήρρεια διάφορων μάγων και φαρμακών, με αποτέλεσμα, να θεωρεί τον εαυτό του μελλοντικό αυτοκράτορα και γεμάτος ελπίδα, να «βαδίζει στα σύννεφα».⁵ Εν τω μεταξύ, όπως συνεχίζει την εξιστόρησή του ο Προκόπιος, οι κακοήθειες και παράνομες πράξεις του οικονομικού υπουργού συνεχίζονταν.⁶ Ο ίδιος, άπιστος σε Θεό ή σε δαίμονα και, μάλλον «παγανιστής», σπάνια προσερχόταν στην εκκλησία, οι δε ψίθυροί του την ώρα του εκκλησιάσματος, έμοιαζαν με ξόρκια μάλλον παρά με προσευχές χριστιανών. Επίσης, από τον ίδιο χρονικογράφο αναφέρεται πως ο Καππαδόκης, αρεσκόμενος στην αναβίωση αρχαίων ελληνικών τελετουργιών, μέσα στο «πολυτελές» ανάκτορό του και περιβαλόμενος το ένδυμα λατρευτικού λειτουργού, καλούσε τα «πνεύματα» να βοηθήσουν στην, όσο το δυνατό, μεγαλύτερη αύξηση της επιρροής του στον αυτοκράτορα, και, κατά συνέπεια, στη συντομότερη ανατροπή του Ιουστινιανού από το θρόνο. «Γνοὺς δὲ Ἰωάννης τὴν τῆς βασιλίδος

⁴ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. I, κεφ. XXV, 3-5, σσ. 238-240

⁵ Πρόκειται για την ιδιαίτερα «θετική» λέξη, «*Αεροβατόν*», που χρησιμοποιεί ο Προκόπιος στο, περί της *Ιστορίας των Πολέμων*, κείμενό του: βλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. I, κεφ. XXV, 8, σ. 240.

⁶ Ο σύγχρονος με τον Προκόπιο, αλλά και προσωπικός, πολύτιμος φίλος της Θεοδώρας από τα νεανικά της, ακόμη, χρόνια, Λυδός, ομολογεί, ακόμη, ότι στο Ιερόν Παλάτιον, σε σκοτεινό μέρος της αυλής του Πραιτωρίου, ο Καππαδόκης, ως δεύτερος Φάλαρις,⁶ είχε διαμορφώσει ειδικά κρατητήρια και χώρους βασανιστηρίων, όπου, χρησιμοποιώντας «*δεσμά καὶ πέδας καὶ ποδακάκας καὶ σίδερα*»,⁶ εξανάγκαζε τα τραγικά θύματά του να υποτάσσονται στους ανίερους σκοπούς του και να του παραδίδουν μέχρι και τον τελευταίο τους οβολό: Ιωάννη Λυδού, *Περί των Αρχών της Ρωμαίων Πολιτείας*, αρχ. κείμεν., τόμ. III, 57 κ. ε, έκδ. Bekker, σειράς *Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae*, Βόννη, 1837.

ἔς αὐτὸν γνώμην ἐν δείμασι μεγάλοις ἐγένετο... ὅπως οἱ ἦ τε βασιλέως διάνοια ἔτι μᾶλλον ὑποχειρία εἶη καὶ αὐτὸς κακῶν γένοιτο ἀπαθῆς πρὸς πάντων ἀνθρώπων».⁷

Ωστόσο, η αδιαφιλονίκητη διπλωματία και η «γνωστή» ικανότητα του Καππαδόκη να ελίσσεται επί «παντός καιρού», διαμειψθήσαν και κατακερματίσθηκαν από την «ασυναγώνιστη» εκδικητικότητα της «δολοπλόκας» Θεοδώρας. Η αυτοκράτειρα, ανήμπορη να πείσει τον Ιουστινιανό για την καθαίρεση του υπουργού του, κατά την εξιστόρηση του Προκοπίου στην *«Απόκρυφη Ιστορία»*, η ίδια «βασιλίσ» μηχανεύθηκε να κατατροπώσει τον Καππαδόκη,⁸ δια μέσου της παλιάς, «από καρδιάς» φίλης και πειθήνιου οργάνου της, Αντωνίνας: «*«Τότε μὲν οὖν αὖτις τε τῶν Τσολῶν παντὶ τῷ στρατῷ τῶν Περσῶν πεποιήνται χώραν, ἀμφὶ τε ὠάνῃ τῷ Καππαδόκῃ... Ἄλλ' Ἄρκων αὖτις πλήθει, Ῥνπερ οὖδ' ἐν φοβερῶτερον ἢ γε Χριστιανῶς εἶναι δοκεῖ, πιστωσαμένη, μηδεμιᾶ δολερᾷ γνώμῃ τῶν αὖτις χρῆσθαι».*⁹

Κατά τον Προκόπιο, στην *Ιστορία των Πολέμων*, το ραδιούργο σχέδιο της Θεοδώρας για τον Καππαδόκη τέθηκε σε εφαρμογή, όταν ο Βελισάριος, ήδη, θριαμβευτής στον πόλεμο της Ιταλίας, επέστρεψε στο Βυζάντιο συνοδευόμενος από τη σύζυγό του Αντωνίνα. «*Ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος ἰταλίαν καταστρεψάμενος βασιλεὺς τῶν Βυζάντιον ζῆν ἄντωνίνας τῆς γυναικός... τῶν Βυζάντιον ἀγαθῶν, ἀχαρίστου ἰουστινιανῶς ἔτυχεν τὰ τε ἄλλα ὅς οὖς δικαίαν οὖσαν τῶν πολιτείαν διέβαλλε*». Ὅμως ο έντιμος στρατηγός, συμπαθής σε όλους εκτός του Καππαδόκη που τον φθονούσε, αμέσως σχεδόν και κατά εντολή του Ιουστινιανού εξεστράτευσε εναντίον των Περσών, αφήνοντας μόνη στην Κωνσταντινούπολη την «ευφυή» γυναίκα του. Εκείνη, υπέρ το δέον ικανή και μοναδική εις το να φέρει σε πέρας τον οποιοδήποτε «υποχθόνιο» σκοπό, τη συγκεκριμένη στιγμή, ως «αρχόντισσα» του Ιερού Παλατίου και από αφοσίωση αλλά και θαυμασμό προς τη Θεοδώρα, ξεκίνησε με υπερέχοντα ζήλο την «αριστουργηματική τους «πλεκτάνη». Σε αυτήν, σύμφωνα με το κείμενο του ίδιου χρονικογράφου, «κλειδί» επιτυχίας απετέλεσε η νεαρή και αθώα Ευφημία, μοναχοπαίδι και καύχημα του Καππαδόκη, η οποία και, φυσικά όχι τυχαία, συνεδέθηκε δια στενής φιλίας με την Αντωνίνα. Κάποια μέρα σε «εμπιστευτική» συζήτηση των δύο γυναικών, η σύννευνη του γενναίου Βελισαρίου σε αυθόρμητη δήθεν αναφορά της στις νικηφόρες κατακτήσεις του

⁷ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. I, κεφ. XXV, 6-10, σσ. 240-242.

⁸ Προκοπίου Καισαρέως, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. I, 11-14, σσ. 6-10.

⁹ Προκοπίου Καισαρέως, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. II, 15-16, σ. 24.

στρατηγού,¹⁰ δεν παρέλειψε να τονίσει τις θυσίες όσο και την αχαριστία του αυτοκρατορικού ζεύγους προς τον «ευεργέτη» τους Βελισάριο.¹¹

«ΠεριχαρΖς δS τῶ λόγῳ γενομένη – Εζφημία (δέει γὰρ τῶ Τκ τῆς βασιλίδος καὶ αζτΖ τῶ παρούσῳ Αρχῶ αχθετο) “Καὶ τοῦδε μέντοι, Ἰ φιλιτάτη,” Νφη,... παρῶ τῆς Ἀντωνίνης Ακούσασα Τπῆνι μSν τῶ Βεβουλευμένα, Τγκελευομένη δS πολλῶ Ντι μᾶλλον Τε τῶν προθυμίαν Τνῆγεν». Στην *Ιστορία των Πολέμων*, η Ευφημία, ως κόρη του Καππαδόκη και διακεείμενη προς αυτόν, μέσα στην απλούκότητά της και κυρίως λόγω της αντιπάθειάς της της για την εχθρά του πατέρα της, Θεοδώρα, ευθέως πρότεινε την εξέγερση του Βελισαρίου κατά των αυτοκρατόρων. Σύμφωνα με τον Προκόπιο, στη νεαρή και άδολη, γυναίκα, φαινόταν ίσως «αδιανόητο» το γεγονός πως ένας «ισχυρός» στρατηλάτης, που είχε τον στρατό με το μέρος του, δίσταζε να επαναστατήσει και να αποκαταστήσει την προς αυτόν αδικία. Βέβαια, η πρόταση της Ευφημίας ήταν ό,τι ακριβώς ανέμενε η «δόλια» Αντωνίνα, η οποία αμέσως άδραξε την ευκαιρία για την πραγματοποίηση του «δαμόνιου» σχεδίου της. Πολύ σύντομα, ο έπαρχος των οικονομικών, πληροφορούμενος τις δήθεν προθέσεις του ζεύγους, Αντωνίνας-Βελισαρίου και κατακυριευμένος, ταυτόχρονα από την «άμετρη» φιλοδοξία του να αναλάβει τον θρόνο, ενθουσιάσθηκε. Τόσο ώστε σχεδόν αμέσως έπεσε θύμα του σχεδίου της Αντωνίνας και, ενώπιον του Ιουστινιανού, συνελήφθηκε ως προδότης.¹²

«Ἐπειδὴ τε – κυρία παρῶν, Ασπασαμένη μSν ἡ ἸΑντωνίνα τΖν βασιλίδα Τκ τῆς πόλεως Απῆλλάσεται...οἱ μαι Sν, οζδSν Τπεπόνθει πρᾶς αζτοῦ Ἰχαρι· νῆν δS καταφυγῶν Τς τᾶ ἱερᾶν δέδωκε τῆ βασιλίδι κατ’ Τζουσίαν τῆ Τς αζτᾶν Τπιβουλῆ χρῆσθαι», συνεχίζει τους ισχυρισμούς του ο Προκόπιος, στην *Ιστορία των Πολέμων*, ενώ, ταυτόχρονα μας πληροφορεί ότι το ίδιο βράδυ της σύλληψής του, ο Καππαδόκης κατόρθωσε να ξεφύγει στην Κωνσταντινούπολη και να κρυφθεί στο «απαραβίαστο άσυλο» της του Θεού Σοφίας, διατηρώντας με αυτόν τον τρόπο την ελευθερία του, αλλά μόνο προσωρινά.¹³ Διότι, καθώς αποφαινεται ο Καισαρέας ιστορικός, έκτοτε και με τον τρόπο αυτό έληξε η πολλά υποσχόμενη καριέρα, του πάλαι ποτέ «ισχυρότερου» άνδρα του Βυζαντίου, αμέσως μετά τον Ιουστινιανό. Όσο για το άμεσο

¹⁰ Στην *Ιστορία των Πολέμων*, ο Προκόπιος αναφέρεται τόσο στην αύξηση της ρωμαϊκής (βυζαντινής) εδαφικής επικρατείας, κυρίως με τις κατακτήσεις Ιταλίας και Αφρικής, όσο και την αιχμαλωσία δύο βασιλείων, που μετέφερε στην Πόλη μαζί με «αμέτρητα» πλούτη: βλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. I, κεφ. XXV, 15-16, σσ. 242-244.

¹¹ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. I, κεφ. XXV, 11-15, σσ. 242-244.

¹² Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. I, κεφ. XXV, 16-22, σσ. 244-246.

¹³ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. I, κεφ. XXV, 23-30, σσ. 246-248.

μέλλον του Καππαδόκη, αυτό σύμφωνα με τις συνήθειες της εποχής θεωρούνταν προδιαγεγραμμένο. Καθώς δηλαδή ο πρώην υπουργός βρισκόταν σε αυτοκρατορική δυσμένεια, άμεσα χειροτονήθηκε μοναχός στην Αγία Σοφία και μάλιστα, λόγω έλλειψης του κατάλληλου ενδύματος, ενεδύθη με το ράσο ενός «εκκλησάρη», οικονόμου του ναού», του «Αυγούστου».¹⁴ Στη συνέχεια, ο Καππαδόκης μεταφέρθηκε στο προάστιο, Αρτάκη, της πόλεως της Κυζίκου, όπου και έλαβε τον βαθμό του πρεσβυτέρου. Όμως καθώς δεν ήθελε να ασκήσει το λειτούργημα του ιερέα, αλλά ούτε και να εγκαταλείψει τα εξουσιαστικά του όνειρα, κατάφερε τελικά, χάρη στην ευμένεια του Ιουστινιανού, να πάρει πίσω ένα μεγάλο μέρος της «δημευμένης» περιουσίας του και να ξεκινήσει τη νέα του ζωή, ακολουθώντας την «πεπατημένη» οδό που τόσο καλά γνώριζε.¹⁵

«Ἐτι γὰρ τῆς αὐτῶν φειδοῖ εἶχετο. Ἐνταῦθα παρὶν τῶ Ἰωάννῃ Ἀφροντιστήσαντι μὲν κινδύνῳ βιάντων, χρήματα δὲ περιβεβλημένῳ μεγάλα... Ἄλλ' Ἄ θεός, οἶμαι, οὐκ ἐνεγκεν τῆ τοῦτο τῶν τίσιν Ἰωάννῃ Ἀποκεκρίσθαι, Ἐπερ μέγα τε αὐτῶ τῶν κόλασιν τῆρητύετο. Τγίνετο δὲ Ῥδε».

Σύμφωνα με τον Προκόπιο, η απομάκρυνση του Καππαδόκη στη μακρινή Κύζικο, με κανένα τρόπο δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως τόπος εξορίας του «δαιμόνιου» επάρχου. Διότι εκείνος, φροντίζοντας το οικονομικό του μέλλον, είχε κρύψει επιμελώς μεγάλα χρηματικά ποσά και πολύτιμα αγαθά, έτσι ώστε στους χαλεπούς καιρούς της αφάνειας και λήθης του να παρηγορείται διάγοντας μια ζωή, γεμάτη «χλιδή». Βέβαια, οι κάτοικοι της πρωτεύουσας που γνώριζαν καλώς το «ελεεινόν» του χαρακτήρα του Καππαδόκη, απορούσαν με τη «θεία του ατιμωρησία, όμως, κανείς τους δεν μπορούσε να φαντασθεί ότι ο Θεός, ο «τα πάντα θωρών», δεν ξέχασε την περίπτωση του «άφρονα» υπουργού, αλλά, τουναντίον, του προετοίμαζε την «ανείπωτη» κόλαση, όπως και έγινε.¹⁶

Ο Προκόπιος ισχυρίζεται ότι ο τελικός αφανισμός του Καππαδόκη¹⁷ επήλθε με την πρόκληση συνωμοσίας και τη μετέπειτα δολοφονία του μισητού από τον λαό, επισκόπου της Κυζίκου,

¹⁴Ο Προκόπιος αναφέρει πως ο κληρικός, ο ονομαζόμενος, Αύγουστος, εκπλήρωσε όλους τους χρησμούς που είχαν, ενίοτε, υποσχεθεί το ένδυμα της πορφύρας στον έπαρχο του πραιτωρίου, Καππαδόκη: βλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. Ι, κεφ. XXV, 28-30, σ. 248.

¹⁵Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. Ι, κεφ. XXV, 30-33, σ. 248.

¹⁶Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμεν., τόμ. Ι, κεφ. XX, 34 -36, σσ. 248-250.

¹⁷Ένας ταυτόσημος, με αυτόν του Προκοπίου, χαρακτηρισμός για τον «απόλυτα» αγρείο Καππαδόκη, θεωρείται εκείνος του φιλοσόφου, Ιωάννη Λαυρεντίου ή Λυδού (490-565), ο οποίος περιγράφει τις «ολέθριες» συμφορές που προκάλεσε στους βυζαντινούς ο οικονομικός υπουργός του Ιουστινιανού. Καταμαρτυρεί δηλαδή ο Λυδός, πως ο ίδιος υπήρξε μάρτυρας όλων, σχεδόν, των ατιμωτικών πράξεων και βασανισμών που υπέστησαν διάφοροι πολίτες από τον εν λόγω αξιωματούχο, προκειμένου να του παραδώσουν και άνευ όρων, τις περιουσίες τους Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα της τιαυτής ομολογίας του Λυδού, αναφέρεται από τον ίδιο η δολοφονία του

Ευσεβίου. Τότε, λόγω των προηγούμενων κακών σχέσεων του Ευσεβίου με τον Καππαδόκη και προς κακή τύχη του πρώην «άτρωτου» επάρχου, οι υποψίες όλων και, ίσως, κατόπιν υποκίνησής των από τη Θεοδώρα, εστιάσθηκαν στον εξόριστο υπουργό. Έτσι εκείνος, ως από τη «θεία νέμεση», αφού πρώτα συνελήφθηκε και κλείσθηκε στη φυλακή, κατόπιν υπεβλήθηκε σε «άγριο ξυλοδαρμό». Τελικά, αν και, σύμφωνα με τον Προκόπιο, η αθωότητα του Καππαδόκη, ήταν πασιφανής, εν τούτοις, ο ίδιος, αφού πρώτα του αφαιρέθηκε όλη του η περιουσία, κατόπιν, σχεδόν γυμνός και τυλιγμένος σε «άθλιο» μανδύα, αναγκάστηκε να επιβιβασθεί σε πλοίο για την Αίγυπτο και εκεί να καταλήξει ζητιάνος: «...*Αλλ' κατ' Ἀλεξανδρέων τινάς, Ετε τᾶ δημοσίᾳ χρυσίον χφείλοντας, διαβαλεῖν Νῆνω*», παρατηρείται, εν κατακλείδι από τον Προκόπιο και η συγκεκριμένη αυτή φράση του κειμένου του αποτελεί, πιστεύω, ένα «δυνατό» σημείο ορατής ένδειξης του θάρρους και της ψυχικής δύναμης του Καππαδόκη, που ενάντια στους δύσκολους καιρούς και διατηρώντας την ψυχραιμία του, δεν παρέλειπε και να διασκεδάζει, υπενθυμίζοντας στους Αλεξανδρείς τα χρεή τους προς στην πολιτεία.¹⁸

Αυτή είναι, τελικά, η ιστορία του κάποτε «παντοδύναμου» Καππαδόκη, δοσμένη από τον σύγχρονό του και επί αρκετά, ίσως, έτη συμπολίτη του, Προκόπιο. Ίσως, κατά τη δική μου κρίση, ο Καισαρέας χρονικογράφος να μη συνδεόταν τόσο στενά με τον «πρώτον τῆ τάξει» υπουργό του αυτοκράτορα, όπως, κατά πάσα πιθανότητα, με τον στρατηγό Βελισάριο, για τον οποίο είχε, μάλλον, εργασθεί. Όμως, η προσεκτική αφήγηση με τις, ενίοτε, λεπτομερείς περιγραφές, η έντονη, συνήθως, μελανή σκιαγράφηση των κατ' εξοχήν, δυνατών, σημείων του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του Καππαδόκη, ώστε να αποκομισθεί κάποιο συμπέρασμα, αλλά και το πιο σημαντικό, η εμμονή του ίδιου ιστορικού στην αναφορά αρνητικών όσο και ανταγωνιστικών στοιχείων αναφορικά με την πολυσυζητημένη σχέση και αντιπαράθεση του φιλόδοξου καριερίστα με τη Θεοδώρα, όλα τα ανωτέρω στοιχεία συγκροτούν μια από τις πιο σημαντικές, κυρίαρχες θα ομολογούσαμε, μαρτυρίες της, ήδη, αιγιματικής υπόστασης της «Οσίας» αυτοκράτειρας.¹⁹

3. Σύγχρονοι Βυζαντινολόγοι – Ιστορικοί συγγραφείς - Μυθιστοριογράφοι

3.1 C. DIEHL

Αντιχόου, που κρεμασμένος, ενώ, ήτο δεμένος χειροπόδαρα, εξέπνευσε τελικά και με φρικτούς πόνους, από εξάρθρωση των ώμων του: βλ. Ιωάννη Λυδού, *Περί των Αρχών της Ρωμαίων Πολιτείας*, αρχ. κείμ., τόμ. ΙΙΙ, 57.

¹⁸ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. Ι, κεφ. XXV, 37-44, σσ. 250-252.

¹⁹ Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, αρχ. κείμ., τόμ. Ι, κεφ. XXV, 1- 44, σσ. 238-252, πρβλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμ., τόμ. VI, κεφ. ΙΙ, 16-17, σ. 24.

«Ο Καππαδόκης είναι κακός από τη φύση του: δος του μια θέση, γίνεται χειρότερος· δείξτου πως να κερδίσει χρήματα, γίνεται ελεεινός». Σε αυτή την παροιμία της εποχής, σχετικά με τον κακό χαρακτήρα των κατοίκων της Καππαδοκίας, βασίσθηκε ο C. Diehl για να καταδείξει την κακία, την ανοσιότητα και την παντελή έλλειψη συνείδησης του Ιωάννη Καππαδόκη. Ο Γάλλος ιστορικός αναφέρει πως, ο προερχόμενος από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, οικονομικός διαχειριστής του Ιουστινιανού, αμόρφωτος αλλά ιδιαίτερα ευφυής, κατάφερε με κολακειές αλλά και υποσχέσεις του περί «θαυμαστής» οικονομικής αναδιοργάνωσης του κράτους, να κερδίσει τη συμπάθεια και εμπιστοσύνη του φιλόδοξου καίσαρα.Τοιουτοτρόπως, αρχικά έγινε ανώτερος διαχειριστής των οικονομικών, στη συνέχεια πήρε τον τίτλο του «επιφανούς» και τελικά, το 531 μ. Χ., περίπου, κατέλαβε το ανώτατο αξίωμα του επάρχου του πραιτωρίου, τίτλου, σχεδόν εφάμιλλου με αυτόν του πρωθυπουργού της χώρας και έχοντας υπό την ευθύνη του τα υπουργεία οικονομικών και εσωτερικών.²⁰

Ο C. Diehl, βασίζεται «τα μέγιστα», θα λέγαμε, στις γραπτές, ιστορικές καταθέσεις του Προκοπίου ακολουθώντας πιστά, σχεδόν, τα μονοπάτια της μνήμης του χρονικογράφου. Έτσι, συμφωνώντας με τον Καισαρέα ιστορικό και στη συγκεκριμένη περίπτωση, όντας ίσως πιο καυστικός από εκείνον, σκιαγραφεί τον «κερδοσκόπο» Καππαδόκη ως πολύ άπληστο. Τόσο, ώστε είτε περιέκοπτε τους μισθούς των υπαλλήλων καρπούμενος τη διαφορά, είτε υποχρέωνε τους αγρότες σε βαρύτερη φορολογία επί των σιτηρών, είτε επιπλέον προαγόραζε τη συγκομιδή για να την μεταπωλήσει, εκ των υστέρων, με μεγάλο κέρδος. Έως και τις προμήθειες του στρατού νόθευε με γνώμονα το οικονομικό όφελος, τόσο, που από τον βυζαντινολόγο καταγράφεται πως κάποτε,ολόκληρες οι εκστρατευτικές δυνάμεις για την κατάκτηση της Αφρικής προσεβλήθησαν από επιδημία, η οποία προεκλήθηκε από τις «σάπιες» γαλέτες που εφοδίασε στις βυζαντινές, ένοπλες δυνάμεις, ο Καππαδόκης, σαν υπεύθυνος οικονομικός διαχειριστής του Ιουστινιανού. Όλοι, κατά τον C. Diehl, αποστρέφονταν τον «υπερυπουργό», όπως θα μπορούσε να αποκαλέσει κανείς τον «μάγο» των εσόδων του κράτους και, ουσιαστικά, τον άνθρωπο που ικανοποιούσε απόλυτα τις ατέλευτες οικονομικές απαιτήσεις του αυτοκρατορικού ζεύγους.²¹

Βέβαια, από ο,τιδήποτε επιτελούσε ο Καππαδόκης προς οικονομικό όφελος του θρόνου, τελικά και με μαθηματική ακρίβεια, ένα ποσοστό των αποφερόμενων κερδών το

²⁰C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. VIII, σ. 103.

²¹C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. VIII, σ. 104.

επωφελούνταν ο ίδιος, με αποτέλεσμα, κατά τους ισχυρισμούς του Γάλλου ιστορικού, ο τότε ευνοούμενος και σχεδόν συγκυβερνήτης του Ιουστινιανού, να καταστεί ο πλουσιότερος πιθανόν κάτοικος της αυτοκρατορίας. Κάποια στιγμή, μάλιστα, το «άστρο» του επάρχου του πραιτωρίου μεσουρανούσε τόσο πολύ, ώστε εκείνος, θεωρώντας τον εαυτό του πανίσχυρο²² προέβηκε σε «ελεεινέ ενίοτε, ς» υπερβολές. Μάλιστα από τον C. Diehl εικάζεται ότι ο «αχρείος» Καππαδόκης, εκτός από τις γαστραιμαργικές του κραιπάλες, έδωσε και επιπλέον δείγματα της αδιάντροπης και ανίερης ιδιοσυγκρασίας του.²³ Ενίοτε, επίσης, ο αλλαζόνας υπουργός, εθεάτο σε διάφορα σημεία της Κωνσταντινούπολης, φορώντας ένα «χαρακτηριστικό» πράσινο ένδυμα και συνοδευόμενος από «ασυνήθεις» νέους και «προκλητικές» εταίρες με διαφανείς χιτώνες, οι οποίες, κάθε τόσο και περιβάλλοντας το «φορείο», του Καππαδόκη, χαριεντίζονταν μαζί του, προβαίνοντας συνάμα σε ασελγείς χειρονομίες. Και όλα αυτά υπό τα «αηδιασμένα» βλέμματα των πεζών.²⁴

Και στο κείμενο του C. Diehl, η, επιτυχώς, δομημένη καριέρα του Καππαδόκη κινδύνευσε να καταρρεύσει ολοσχερώς με τη στάση του Νίκα. Όμως, «άμα τη λήξει» της εξέγερσης, η τιμή και η θέση του «απαραίτητου», στον αυτοκράτορα, υπουργού απεκατεστάθηκε πλήρως και, μάλιστα, με την επιμονή του ίδιου του Ιουστινιανού. Τοιουτοτρόπως, ο «μόνιμα» μισητός στο λαό, έπαρχος, αποπειράθηκε να συνεχίσει τον ανόσιο βίο του, με την «απάνθρωπη» αλλαζονία που τον διακατείχε και τις μιαρές του πράξεις, όμως, αυτή τη φορά, επιτόλαια και χωρίς καν να διαγνώσει τον κίνδυνο που, πάντα, ελόχευε. Τη συμφορά δηλαδή που τη δεδομένη εκείνη στιγμή τον «σίμωνε» ολοένα και περισσότερο, προερχόμενη από το ίδιο το «Ιερόν Παλάτιον» και, αλλοίμονο, μετανσαρκωμένη στο πρόσωπο της αυτοκράτειρας Θεοδώρας, Της αυταρχικής και «απόλυτης» μονάρχισσας, η οποία, ίσως, επάξια καταλαβούσα τον θρόνο της πιο μεγάλης αυτοκρατορίας του κόσμου, ουδεμία πρόθεση είχε να ανεχθεί και να συγχωρήσει έναν «υποχθόνιο» και «αχρείο» κόλακα του συζύγου της. Εναν

---

²²Από τον C. Diehl σχολιάζεται πως ο Καππαδόκης, έχοντας κατά νου μια μελλοντική βασιλεία του στο θρόνο του Βυζαντίου, χρησιμοποίησε μέρος από τα, άνομα αποκτηθέντα, πλούτη του για να δημιουργήσει ένα δικό του κόμμα και με τους δικούς του οπαδούς. Στοχεύοντας δε, να αποκτήσει περισσότερη δημοτικότητα, συχνά, επεδίωκε να ταξιδεύει στην επαρχία, όπου πήγαινε με «λαμπρή» συνοδεία: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μερ. II, κεφ. VIII, σ. 106.

²³Εκτός από «φιλήδονος», ο Καππαδόκης υπήρξε και καλοζωΐστής. Του άρεσαν τα συμπόσια, το καλό φαγητό, το καλό κρασί, ενώ, στο τραπέζι του, βρίσκονταν, σχεδόν πάντοτε, «εκλεκτά» ψάρια και κυνήγι από τα σπανιότερα είδη. Επίσης, διεδίδετο ότι ο υπερφίαλος υπουργός δεν δίσταζε να αναδείξει σε υψηλό αξιωματούχο, ακόμη και έναν απλό μάγειρα, που τον ικανοποιούσε γαστραιμαργικά: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μερ. II, κεφ. VIII, σ. 105.

²⁴C. Diehl, *Θεοδώρα*, μερ. II, κεφ. VIII, σσ. 104 -105.

τυχάρπαστο²⁵ φοροεισπράκτορα, που είχε το θράσος, όχι μόνο να την περιφρονήσει, αλλά και να τη διαβάλει στον Ιουστινιανό.²⁶

Σύμφωνα με τον Γάλλο βυζαντινολόγο, η, παροιμιώδης στην ιστορία, σχέση μίσους, Θεοδώρας - Καππαδόκη, υπήρξε τόσο έντονη, ώστε, από την αρχή, σχεδόν, θεωρούνταν βέβαιη η «ολέθρια» έκβασή της, όπως και η καταστροφή, τουλάχιστον, του ενός από τους δύο. Διότι, η αυτοκράτειρα από την πλευρά της ήταν δύσκολο να κατανοήσει το θράσος και την αλλαζονία του επάρχου του πραιτωρίου. Πόσο μάλλον όταν η ίδια αντιλαμβανόταν όχι μόνο το «ανείπωτο» μένος του Καππαδόκη γι αυτήν, αλλά συγχρόνως διέβλεπε την, άνευ ορίων, πρόθεσή του να καταποντίσει τη σύνευνη του «Μεγάλου» Ιουστινιανού. Έτσι, η Θεοδώρα, αντιδρώντας αυταρχικά και εκδικητικά, έβαλε σε εφαρμογή ό,τι πιο πανούργο και ανίλεο σχέδιο μπορούσε κανείς να σκεφθεί, με απώτερο και τελικό στόχο τη συντριβή του Καππαδόκη. Εκείνου, του «εχθρού των νόμων» και «χειρότερου των ανθρώπων» κατά την πίστη του λαού,²⁷ όμως, παράλληλα και «συμπαθούς» συμβούλου του αυτοκράτορα ο οποίος, ταγμένος στον «πολύτιμο» οικονομικό διαχειριστή του παλατίου, δεν διανοούνταν να παραδεχθεί κανένα από τα «τρωτά» σημεία. Αντίθετα, ο Ιουστινιανός θεωρούσε τον Καππαδόκη, αθώο των δαβολών και διατεινόταν πως ακόμη και οι εχθροί του τον θεωρούσαν ως «το πιο δυνατό πνεύμα της εποχής του, ικανό να αντιμετωπίζει όλα τα απρόοπτα και να υπερνικά όλες τις δυσκολίες».²⁸

Έχει παρατηρηθεί ότι Προκόπιος και C. Diehl παράλληλα, δύο από τους πιο έγκυρους συγγραφείς για τη ζωή και το έργο της Θεοδώρας, ενέμειναν ιδιαίτερα στην έρευνα και αναφορά για τον βίο και τη δράση του Ιωάννη Καππαδόκη, σε σχέση βέβαια και συνάρτηση με τη ζωή και υπόσταση της, εν λόγω, αυτοκρατείας. Έτσι στα κείμενα και των δύο, πέρα

²⁵ Αμέσως μετά την κατάρριψη του μύθου, «Καππαδόκης», αυτού του «άξιου» συνεργάτη του Ιουστινιανού, ακολούθησε, κατά τον C. Diehl, πλειάδα στη σειρά οικονομολόγων, ενός χειρότερου του άλλου, με αποθέωση στο πρόσωπο του Πέτρου Βαρσύμη, του, επί πολλά έτη, «αναντικατάστατου» «δεξιού χεριού» της Θεοδώρας, καθώς και έμπιστου συμπαραστάτη της μυστικής πολιτικής της.: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. IV, σσ. 71-72.

²⁶ C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. VIII, σ. 106.

²⁷ Κατά τον C. Diehl, όταν ο Καππαδόκης ήτο επάρχος του πραιτωρίου, οι καταχρήσεις και οι ανομίες του ήσαν άνευ προηγουμένου. Ο ίδιος, για να ελέγχει τα πάντα, τοποθετούσε δικά του άτομα σε οικονομικά πόστα και φρόντιζε, τόσο για τον πλουτισμό των φίλων του, όσο και την αύξηση της προσωπικής του περιουσίας. Ήταν τέτοια η παντοδυναμία του, ώστε, όλοι, ενώπιόν του, έσκυβαν το κεφάλι, ενώ, ουδείς από τους απλούς υπηκόους ή και αυλικούς διανοούνταν να προφέρει, έστω, το όνομά του.: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. VIII, σ. 107.

²⁸ Από τον C. Diehl εικάζεται ότι πολλακίς η Θεοδώρα αποπειράθηκε να προειδοποιήσει τον Ιουστινιανό για τους κινδύνους που ελόχευαν στη μοναρχία εξ αιτίας της «απαράδεκτης» οικονομικής πολιτικής του Καππαδόκη, όσο και της «ελεεινής» στάσης του προς τους πολίτες και τους υπηρετούντες στο παλάτι. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, εκείνος, ο αυτοκράτορας, ο άλλοτε τόσο επιρρεπής σε συκοφαντίες, ο ζηλόφθονος καίσαρας, που, με την παραμικρή αιτία, εγκατέλειπε συνεργάτες, ενώ, αποποιούνταν ακόμη και τους στενότερους φίλους του, εκώφευε: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. VIII, σσ. 107-108.

από τις αντιδράσεις της αυγούστας έναντι στην επιμονή του υπουργού να τη χειραγωγήσει αλλά και πέρα από τον «αχρείο» χαρακτήρα του Καππαδόκη, το πιο κύριο σημείο παραμένει ότι έκαστος των μελετητών της πρώιμης-βυζαντινής ζωής της Θεοδώρας έχει την άμεση δυνατότητα να εντοπίσει τα βασικότερα, ίσως, χαρακτηριστικά που σκιαγραφούν την μάλλον αινιγματική προσωπικότητα της μονάρχισσας.²⁹

3. 2 Κ. ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ

Ο Καππαδόκης του Κ. Θεοχάρους, διαψεύδοντας την παροιμία που παρουσιάζει τους συμπατριώτες του Καππαδοκείς «καθυστερημένους», εμφανίζεται, ως ένας «πανέξυπνος και τέλειος θεατρίνος, αριστοτέχνης της ψευτιάς και θαυμάσιος επικούρειος». Από τον ίδιο συγγραφέα αναφέρεται ότι ο «Μαικύνας των κατασκόπων», ο πρώην «εύπορος» αργυραμοιβός και, εκ των υστέρων το «alter ego» του Ιουστινιανού, από δεκάξη ακόμη χρόνων γνώριζε τεχνικά και επιστημονικά ό,τι είχε σχέση με κλοπή και απατεωνία. Τόσο, ώστε και σε περίπτωση αποκάλυψης και ανάκρισής του για εναντίον του ιδίου επιβαρυντικά στοιχεία, καμμία κατηγορία δεν μπορούσε να στοιχειοθετηθεί εις βάρος του. Ο Καππαδόκης, γεννημένος πτωχός αλλά έχοντας, κάποια στιγμή, παντρευτεί μια μοναχοκόρη με πολλά χρήματα, μετεκόμισε στην πρωτεύουσα ασκώντας το επάγγελμα του αργυραμοιβού και χάρη στην προίκα της γυναίκας του η οποία πέθανε κατά τη διάρκεια του δευτέρου έτους εγκατάστασής τους στην Κωνσταντινούπολη.³⁰

Κατά τον Κ. Θεοχάρους ο Καππαδόκης,³¹ ήδη εύπορος και διαμένων σε πολυτελή κατοικία με το μοναδικό του παιδί, μια κόρη την Ευθυμία, την οποία λέγεται ότι υπεραγαπούσε, είχε βάλει στόχο να πλησιάσει, αρχικά, το περιβάλλον του Ιουστινιανού και να φανεί χρήσιμος στα οικονομικά του Ιερού Παλατίου,³² αφού πρώτα διοργάνωνε ένα «άψογο» κατά τη γνώμη του δίκτυο κατασκόπων. Πράγματι και, ενώ εν τω μεταξύ, είχε πληροφορηθεί όσο το δυνατό

²⁹Προκοπίου Καισαρέως, *Ιστορία των Πολέμων*, τόμ. Ι, κεφ. XXIV-XXV, 1-58, 1-44, σσ. 218-252, πρβλ. C. Diehl., *Θεοδώρα*, μέρ. ΙΙ, κεφ. VIII, σσ. 103-113.

³⁰Από τον Κ. Θεοχάρους εικάζεται ότι, όσοι γνώριζαν τότε τον Καππαδόκη και ευτυχώς, την χρονική εκείνη περίοδο, αυτοί ήσαν λίγοι, πιθανόν να πίστευσαν πως τη φαρμάκωσε για να μείνει ελεύθερος και να οικειοποιηθεί, ολοκληρωτικά, την περιουσία της: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. Ι, σ. 262.

³¹Ο Καππαδόκης ήταν ένας πολύ κοντός και μέτριος σε εμφάνιση άνδρας. Ο Κ. Θεοχάρους αναφέρει ότι για να δείχνει ψηλότερος, φορούσε κοθόρνους, τους οποίους κάλυπτε με μακρείς χιτώνες, ενώ, για να δείχνει πιο εντυπωσιακός, ντυνόταν με φανταχτερά και προκλητικά ενδύματα: Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. Ι, σ. 263.

³²Από τον Κ. Θεοχάρους πληροφορούμεθα, ότι ο Καππαδόκης ήταν «εφευρέτης στην εξεύρεση φορολογιών», ενώ ο ίδιος συγγραφέας συμπληρώνει πως αν και οι σημερινές χώρες είχαν υπουργούς οικονομικών, τύπου Καππαδόκη, τότε, θα είχαν σίγουρα κερδίσει πολλά: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. Ι, σσ. 261-262.

περισσότερα στοιχεία για τον αυτοκράτορα και τη σύζυγό του Θεοδώρα,³³ κατάφερε, άγνωστο πώς για τον συγγραφέα, να εισχωρήσει στο παλάτι. Έπειτα, από την πρώτη ακόμη συνέντευξή του με τον Ιουστινιανό και χάρη στην ευφυΐα, διπλωματία και ευγλωτία του, να διορισθεί «σακελλάριος», δηλ., υπουργός των οικονομικών του κράτους. Έκτοτε, εντός τριών εβδομάδων και μέσα στα χρονικά πλαίσια που του όρισε ο μονάρχης, ο Καππαδόκης κατάφερε να εκπληρώσει τις υποσχέσεις του προς τον καίσαρα και να οργανώσει και αναδιαρθρώσει όλο το φορολογιο-οικονομικό σύστημα επιτυχώς και προς όφελος της βασιλείας.³⁴

Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, η φορολογική μεταρρύθμιση του Καππαδόκη απέφερε καρπούς, ενώ, ο λαός, μόλις πληροφορήθηκε από τους κήρυκες τη φορολογική του απαλλαγή, εκτός της μηδαμινής εκείνης επιβάρυνσης των πορτοπαραθύρων, για πρώτη, ίσως, φορά ζητωκραύγαζε με τόσο ενθουσιασμό για τη μεγαλοφυΐα του αυτοκράτορά του.³⁵ Έτσι, κατά τον ίδιο ιστορικό συγγραφέα, ο Καππαδόκης, ο άνθρωπος που με το χιούμορ του διασκεδάζε τον Ιουστινιανό και ταυτόχρονα αποτελούσε το «δεξί του χέρι», σε λιγότερο από δύο έτη, έτυχε της τιμής να του απονεμηθεί ο τίτλος του πατρικίου, ενώ από εκείνη τη στιγμή, τόσο ο ίδιος όσο και η κόρη του, είχαν τι δικαίωμα να πηγαиноέρχονται στο «Ιερόν Παλάτιον» και να παρευρίσκονται στα, εκάστοτε, συμπόσια των αυτοκρατόρων.³⁶

Ο Κ. Θεοχάρους αποφαινεται πως, κάποτε ήλθε η ώρα που η Θεοδώρα, περιεργη να δει τον Καππαδόκη, εξέφρασε την επιθυμία να γνωρίσει επιτέλους τον ευνοούμενο του συζύγου της, όπως και έγινε. Όμως, κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, η αυτοκράτειρα, ούσα καλή φυσιογνωμίστρια, «διάβασε» στο πρόσωπο του σακελλαρίου «έναν κριψίνου, συμφεροντολόγο

³³ Ο Καππαδόκης, από τους πληροφοριοδότες που δεν φειδόταν να πληρώνει προκειμένου να πετύχει τους στόχους του, έμαθε πως, ο μεν Ιουστινιανός ήταν φιλόδοξος, σπάταλος, καθώς και επίδοξος αναμορφωτής του κράτους, ενώ, η Θεοδώρα, φίλαρχη, φιλάρεσκη, άσωτη και τόσο επιρρεπής στην κολακεία, ώστε, κατά το διάβα της, δεν δίσταζε να πληρώνει ανθρώπους για να την επευφημούν: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. I, σσ. 263-264.

³⁴ Στο σημείο αυτό, ο Κ. Θεοχάρους συμπληρώνει πως αν και ήταν, σχεδόν, απίθανο, μια φορολογική – οικονομική μεταρρύθμιση να τελειώσει σε τρεις εβδομάδες, εν τούτοις για τον Καππαδόκη, κάτι τέτοιο θεωρούνταν απόλυτα εφικτό. Προσθέτει δε ακόμη ο συγγραφέας, ότι ο σακελλάριος, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός του, προσέλαβε τέσσερις βοηθούς και πολλούς φοροεισπράκτορες, οι οποίοι, για να είναι αποτελεσματικοί, πριμοδοτούνταν με το 10% των εισπράξεων των φόρων: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. I, σ. 266.

³⁵ Ο ίδιος συγγραφέας καταγράφει ότι, ενώ, το νέο φορολογικό νομοσχέδιο ευνοούσε τους πτωχούς υπηκόους, εν τούτοις, ταυτόχρονα επέβαλε επιτέλους φόρους στα μοναστήρια και στους πατρικίους, από την 8^η τάξη και άνω, που, έως τότε, δεν φορολογούνταν καθόλου: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. I, σσ. 266-270.

³⁶ Από τον Κ. Θεοχάρους σχολιάζεται ότι, έκτοτε ο Καππαδόκης, ενδεδυμένος με χλιδάτα, φανταχτερά ρούχα, αγόρασε ένα κομψό φορέο και αρκετούς δούλους να το μεταφέρουν και από τότε γυρνούσε στους δρόμους της πόλης, κρατώντας μια χρυσή ράβδο με το μονόγραμμά του και φορώντας στο κεφάλι ένα δάφνινο στεφάνι, σαν τους επιφανείς άνδρες των αρχαίων χρόνων: βλ. Θεοφάνους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. II, σσ. 270-273.

άνθρωπο, υστερόβουλο, αναξιόπιστο και ίσω, υπό κάποιες προϋποθέσεις ιδιαίτερα επικίνδυνο. Έκτοτε η διορατική και προνοητική Θεοδώρα, καχύποπτη στις προθέσεις του «δόλιου», σύμφωνα με τη διαίσθησή της, υπουργού, αποφάσισε να βρίσκεται πάντα σε εγρήγορση και ετοιμότητα, θεωρώντας μάλλον πιθανή, μια «απρόβλεπτη» από την πλευρά του επίθεση. Και η κίνηση αυτή δεν άργησε να γίνει.³⁷

Ο πρώτος των κατασκόπων, Καππαδόκης, γνωρίζοντας καλά ότι για να κάμψει κανείς έναν εχθρό έπρεπε, προ πάντων, να βρει την «αχίλλειο πτέρνα του, αμέσως μετά την πρώτη του συνάντηση με τη Θεοδώρα, φρόντισε να πληροφορηθεί μέσω του, ανά την επικράτεια, δικτύου του, ό,τι δυσάρεστο και ενοχοποιητικό αφορούσε την αρνητικά και εχθρικά κείμενη προς αυτόν αυτοκράτειρα.³⁸ Εκκίνηση της επιχείρησης αυτής και σύμφωνα, πάντα, με την εξιστόρηση του Κ. Θεοχάρους, απετέλεσε η τυχαία συνάντηση του Καππαδόκη με τον μονοφυσίτη θεολόγο, Μάρρα,³⁹ καθώς και η, μετέπειτα, «δήθεν» εγκάρδια φιλοξενία του αγαπημένου, παλιού γνώριμου και ευεργέτη της αυγούστας από την Αλεξάνδρεια, στο «εντυπωσιακό» παλάτι του υπουργού οικονομικών. Τότε, από τη γενικού περιεχομένου συζήτηση των δύο ανδρών, με τις «άδολες» ερωτήσεις του Καππαδόκη και τη γεμάτη οίστρο λεκτική προσπάθεια του «ανυποψίαστου» θεολόγου να εκθειάσει το «μεγαλείο» και τη λογιότητα της «στενής» φίλης και πάντοτε «συναγωνίστριας» Θεοδώρας, ο «αχρείος» σακελλάριος ανέκαλυψε τον τόπο έναρξης και συλλογής πολύτιμων στοιχείων, εις βάρος κυρίως της «αδιαφιλονίκητα» ισχυρής μονάρχισσας. Της ανιλεούς αντιπάλου του και ταγμένης εχθράς· εκείνης, που, όσο κανέναν άλλο άνθρωπο στο σύμπαν, επιθυμούσε να ταπεινώσει, να χειραγωγήσει.⁴⁰

Κατά τον ίδιο ιστορικό συγγραφέα, ο «αχρείος» Καππαδόκης και με τις ανόσιες μεθόδους κατασκοπίας του, έμαθε τα πάντα για το παρελθόν της Θεοδώρας και ένα πρωί, με «άφθαστο» θράσος, παρουσιάστηκε ενώπιον της μονάρχισσας. Εκεί, αφού της αποκάλυψε τα πάντα για το γενεαλογικό της δένδρο και τις «λησμονημένες» παλιές ημέρες της «κάποτε» άσωτης εταίρας Θεοδώρας ή κατά το, ενίοτε, ψευδώνυμο Παναρέτης, κατόπιν υποκρινόμενος

³⁷Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. III, IV, σσ. 273-276.

³⁸Ο Κ. Θεοχάρους καταγράφει πως, από την πρώτη, ακριβώς, στιγμή της συνάντησής τους, Θεοδώρα και Καππαδόκης κοιτάχθηκαν ανταγωνιστικά και, ως «άιωνα», εκείνη, παρατηρούσε προσεκτικά τις κινήσεις της «αλεπούς» δηλ., του Καππαδόκη, με στόχο να κατανοήσει το μέγεθος της δολιότητάς του: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. III, σσ. 274 -275.

³⁹Στο κεφάλαιο της οδύσσειας περιπέτειας της Θεοδώρας στην Αλεξάνδρεια, αναφέρεται και περιγράφεται ο ευεργετικός ρόλος του μοναχού Μάρρα, στην εξιλέωση και σωτήρια μετάλλαξη της «εταίρας», καθώς και στη μετέπειτα στροφή της στη θεολογία: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. II, κεφ. V, 133-145.

⁴⁰Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. IV, σσ. 276-278.

έναν ταπεινό, «έμπιστο» σύμβουλο της «οσίας» αυτοκράτειρας, ζήτησε να του επιτραπεί να αναλάβει την προστασία της «σεπτής» του αυγούστας από τους «δήθεν» αισχρούς και, στην πραγματικότητα, ανύπαρκτους συκοφάντες της. Έως και τον παλιό εραστή της Θεοδώρας, Πύρρο, μαζί με το νόθο παιδί που εκείνη είχε κάποτε αποκτήσει μαζί του, τον γιο της Ιωάννη, ανεκάλυψε συμπτωματικά ο Καππαδόκης,⁴¹ οπότε και πάλι με αρκετή δόση «μεγαλοσύνης», ο, από μόνος του, θέτων εαυτόν «συνεταίρο» επί των αυστηρά προσωπικών υποθέσεων της αυγούστας, ανέλαβε να τακτοποιήσει το θέμα προσωπικά. Εικάζεται μάλιστα από τον Κ. Θεοχάρους, ότι ο δαίμονιος σακελλάριος εξαφάνισε τον Πύρρο δολοφονώντας τον, ενώ, τον γιο Ιωάννη τον έστειλε σε μακρινή επαρχία, καθώς τουλάχιστον ισχυρίστηκε στην αυτοκράτειρα κατά την αναφορά του⁴²

Κατά το κείμενο του Κ. Θεοχάρους, ο Καππαδόκης, άνθρωπος ασύδωτος, «επιστήμων» στην κλοπή και κατάχρηση του δημοσίου χρήματος, αλλά και, συγχρόνως, αλλαζών, επαρμένος, τύπος επιδεικτικός,⁴³ φιλήδονος⁴⁴ και από ολίγο έως και, τα πλείστα εκβιαστής, ζούσε και συμπεριφερόταν ως «κροίσος» και «τύραννος» μαζί. Ταυτόχρονα, αύξησε πάλι τη φορολογία του πτωχού λαού και των μοναστηριών, κρατικοποίησε τα ορυχεία και, ενώ, κατά την «κοινή» άποψη δίκαια επέβαλε βαριά φορολογία στους «απεχθείς» μαστροπούς που είχαν κατακλύσει το Βυζάντιο, εν τούτοις, συμπεριφέρθηκε με «απίστευτη» αγριότητα στις ελεύθερες «πόρνες»,⁴⁵ λησμονώντας υποθέτω ότι ο ίδιος συναναστρεφόταν και συνευρισκόταν μόνο με το συγκεκριμένο είδος γυναικών.⁴⁶

⁴¹Στο σημείο αυτό του έργου του, ο Κ. Θεοχάρους καταγράφει ότι κάποια φορά, ευρισκόμενος, ο ίδιος και συμπτωματικά, στο λιμάνι για άλλη υπόθεση κατασκοπίας, ανεκάλυψε, τυχαία, τον παλιό εραστή και γιο της αντιπάλου του, αυτοκράτειρας. Από τον συγγραφέα εικάζεται πως αυτοί, οι δύο άνδρες, γνωρίζοντας την νέα «υπέρτατη» θέση της Θεοδώρας, ήλθαν από μακριά, πιθανώς, για να επωφεληθούν οικονομικά από το παλιό «ένοχο» μυστικό της, έχοντας όλα τα πλούτη του κόσμου, μονάρχισσας: Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. IV-V, σσ. 276-294.

⁴²Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. 4-6, σσ. 276-295.

⁴³Ο Καππαδόκης, ασήμαντος σε εμφάνιση, με την ευείδεια, όμως, που μόνο ο πλούτος χαρίζει, βίωσε τη ζωή του αισχρά και «κατά κόρον», δημιουργώντας, διαρκώς, σκάνδαλα και μη σεβόμενος, καν, το κύρος της θέσης του. Αντί να κρύβει, χαϊρόταν να «εκθέτει» τις ερωμένες του, που τις στέγαζε σε σπίτια που είχε, ήδη, φροντίσει να αγοράσει, διάσπαρτα, στην πόλη, ενώ, κυκλοφορούσε με «φανταχτερό» φορείο, ακολουθούμενος από «πεζούς», άδοντες το μεγαλείο του, σωματοφύλακες, χορευτρίες και «εξώστητες» γυναίκες ελευθερίων ηθών και στις οποίες πετούσε, επιδεικτικά, χρυσά δηνάρια: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. VI, σσ. 296-297.

⁴⁴Ο τριαντάχρονος Καππαδόκης, έκφυλος και επιθυμώντας να δοκιμάσει κάθε είδους ηδονή, προκειμένου να απολαύσει τη ζωή του, κατέστη παιδεραστής, ηδονοβλεψίας και ουρολάτρης, γενόμενος κάθε είδους σεξουαλική επαφή: Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. VI, σ. 297.

⁴⁵Ο απάνθρωπος Καππαδόκης, με στόχο του, πάλι, το κέρδος και προκειμένου να φανεί αρεστός στον αυτοκράτορα, τον οποίο, στην πραγματικότητα, υπονόμει, επέβαλε διπλό φόρο σε όσους συνευρισκόνταν με «ελεύθερες» ιερόδουλες. Όσον, δε, αφορά τις δυστυχημένες, εκείνες, γυναίκες, τις στιγμάτιζε στον ώμο, με καινό σίδερο, για να είναι διακριτές: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. VI, σ. 296.

⁴⁶Όλοι οι βιογράφοι της Θεοδώρας, οι οποίοι, δεσμευτικά, αναφέρονται στον «αιώνιο» και δυνατό αντίπαλό της, Καππαδόκη, περιγράφοντας τον, του αποδίδουν συναναστροφές με «ύποπτους» και «περιθωριακούς» τύπους

Εν τω μεταξύ, οι πολίτες, ναι μεν, υποκινούμενοι από την «ειδεχθή» συμπεριφορά του επάρχου της πόλεως, Ευδαίμονα, όπως και την άδικη επιβολή νόμων από τον νομοθέτη, Τριβωνιανό, αλλά, το πιο σημαντικό, όντες, ιδιαίτερα δυσαρεστημένοι από την αβάστακτη φορολογία, τα εγκλήματα, καθώς και την προκλητική ζωή του Καππαδόκη,⁴⁷ άρχισαν να αντιδρούν ανησυχητικά. Στην αρχή κάπως ήπια, κατόπιν πιο έντονα, έως εν τέλει συλλογικά, αποφασιστικά και βαθμιαία, όλο και πιο βίαια, με κατακλείδα την «άκρως» αιματηρή «*Στάση του Νίκα*» και τη «σφαγή» τόσων χιλιάδων ψυχών, κατά τη σύμφωνη, με άλλους ιστορικούς, αναφορά του Κ. Θεοχάρους. Βέβαια, πέντε χρόνια, δέκα μήνες και δέκα ημέρες μετά το τραγικό εκείνο συμβάν του 532 μ. Χ. και «άμα τη λήξει» των εργασιών για την ανέγερση του νέου, «αρστούρηματικού», ναού της Του Θεού Σοφίας, στις 24, περίπου, του Δεκέμβρη, του έτους 537 μ. Χ. και ημέρα των «*θυρανοιζίων*» ή, άλλως, εγκαινίων της καινούργιας εκκλησίας, ο λαός φάνηκε, προς στιγμή ίσως, να έχει λησμονήσει. Διότι, παρακείμενος των αυγούστων και δίπλα στον νέο έπαρχο του πραιτωρίου, Τριβωνιανό, στεκόταν με το αγέρωχο ύφος ενός δεύτερου καίσαρα, ο «ποταπός» των υπηκόων, Καππαδόκης. Ήταν φανερό ότι ο Ιουστινιανός, αδιάφορος και παραβλέποντας τελείως, τόσο την, κάποτε, λα^{1/2}κή ετυμηγορία, η οποία επιθυμούσε την, «εις θάνατον», καταδίκη του οικονομικού του υπουργού,⁴⁸ όσο και την «αναπόφευκτη», δυσμενή απομάκρυνση του «δαιμόνιου» Καππαδόκη, ενέδωσε και πάλι. Αυτή τη φορά στο συμφέρον του θρόνου του, καθώς και στις νέες οικονομικές απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν από τη δις αποστράγγιση του αυτοκρατορικού θησαυροφυλακίου και εξ αιτίας της, εκ θεμελίων, «δαπανηρής» επανακατασκευής της αγίας Σοφίας. Μάταια, εξιστορεί ο ίδιος συγγραφέας, η Θεοδώρα, με παραινέσεις και ικεσίες στον αυτοκράτορα, επικαλούμενη και νέα ακόμη απειλή για επικείμενη καταστροφή και «τελεσίδικη», πλέον, πτώση της μοναρχίας, προσπαθούσε να αποτρέψει την επαναφορά του Καππαδόκη στο παλάτι. Εκείνος ο σύζυγός της, ανένδοτος έστειλε και έφερε πίσω τον «*αυτοεξόριστο*» παλιό του φοροεισπράκτορα και κατάσκοπο. Έπειτα, αφού τον απεκατέστησε ως ανώτατο

ανθρώπων, ενώ, όλες οι συντρόφισσές του, εικάζεται ότι ανήκαν στην κάστα των «εκδιδόμενων» γυναικών: Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. I-VI, σσ. 261-298.

⁴⁷Εικάζεται πως μέχρι και ο πατριάρχης Άνθιμος έκανε στον Ιουστινιανό έκκληση διαμαρτυρίας, ώστε, να σταματήσουν, ή, ακόμη, περιορισθούν τα αίσχη του Καππαδόκη: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. V, κεφ. VI, σ. 298.

⁴⁸Κατά την πιο κρίσιμη στιγμή της, εν Νίκα, στάσης και ενώ οι εξαγριωμένες μάζες λαού έκαιγαν τα πάντα στο διάβα τους, απαιτώντας, ταυτόχρονα, τη σύλληψη και θάνατο του Καππαδόκη στην πυρά, ο δαιμόνιος έπαρχος του πραιτωρίου κατάφερε να διαφύγει και, επιβιβαζόμενος με την κόρη και τους θησαυρούς του σε ένα χελάνδιο, έπλεε προς την απέναντι ακτή του Βοσπόρου με κατεύθυνση την Ασία. Τουναντίον, ο έτερος υπεύθυνος της επανάστασης, Καλαπόδιος, κρυμμένος σε υπόγειο μιας ερωτικής του φίλης, σύντομα ανακαλύφθηκε και αποκεφαλίσθηκε, ενώ, το κεφάλι του, περιφέρθηκε από τους στασιαστές, ως λάφυρο, σε όλη την πόλη: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. VI, κεφ. III, σσ. 317-320.

αξιωματούχο δίδοντάς του το «χρίσμα» του πατρικίου, τον τοποθέτησε στην αφανή θέση του προσωπικού του βοηθού και συμβούλου επί όλων των κρατικών, ή μη, θεμάτων και με την προϋπόθεση να διάγει έναν άμεμπτο, συνετό βίο.⁴⁹

Παρακολουθώντας την εξιστόρηση του Κ. Θεοχάρους, πληροφορούμεθα ότι την ίδια εποχή και καθώς διανυόταν η τέταρτη, περίπου, δεκαετία του 6^{ου} μ. Χ. αι., το Βυζάντιο, χάρη κυρίως στις στρατηγικές ικανότητες του Βελισαρίου, είχε μια επιτυχή επεκτατική πορεία, ιδίως μετά την κατάκτηση της Αφρικής και πολύ σύντομα της Ιταλίας. Εν τούτοις, όπως πιστεύω, στη μεγαλοπρέπεια των ανωτέρω μεγάλων συμβάντων αντιπαρατεθόταν η μικροπρέπεια των πολιτικών και θρησκευτικών έριδων, των κοινωνικών αδικιών, των προκαταλήψεων και δεισιδαιμονιών,⁵⁰ με αποκορύφωμα τη συνεχιζόμενη αντιποιοτική και αήθη συμπεριφορά του Καππαδόκη. Διότι ο ικανός και εύστροφος οικονομολόγος, με μια ευφυία όμως τοποθετημένη σε «σαθρές» βάσεις, παρά τις προειδοποιήσεις και συστάσεις του Ιουστινιανού, ελάχιστα πτοήθηκε. Τουναντίον, εξακολούθησε, έστω και ενίοτε κρυφά, την παλιά, διεφθαρμένη ζωή του, ασελγώντας σε γυναίκες και παιδιά, σοδομίζοντας, διαπράττοντας μοιχεία, επιβάλλοντας άνισους και ασήκωτους φόρους, τρομοκρατώντας αλλά και εκβιάζοντας πολίτες, με πρώτο «θύμα» τη Θεοδώρα, τη «Δέσποινα» του λαού και «οσία» αυτοκράτειρα.⁵¹

⁴⁹Η παρουσία του Καππαδόκη στο πλάι του Ιουστινιανού, ναι μεν, θεωρούνταν πολύτιμη, όμως, συγχρόνως ήταν και καταστροφική. Διότι, εάν ο επαρμένο, πρώ, έπαρχος επανελάμβανε τις ακραίες τάσεις και συμπεριφορές του, συνεχίζοντας τις προκλητικές περιοδείες με το «φορείο» του ανά τους δρόμους της πρωτεύουσας, και με την παρουσία των χορευτριών, ιεροδούλων και όλου του ετερόκλητου «συρφετού», που τον ακολουθούσε, σαν σε τσίρκο, τότε, όπως πίστευε ο καίσαρας, δημιουργούνταν άμεση πιθανότητα να υπάρξει μια, ακόμη, στάση του Νίκα, αυτή τη φορά, όμως, μοιραία και με πορεία, ίσως, μη αναστρέψιμη: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. VII, κεφ. II, σ. 334.

⁵⁰Εξ αφορμής του γεγονότος ότι κανείς, σχεδόν, δεν ήθελε να αγγίσει τον «ανίερο» Καππαδόκη μήπως και μολυνθεί, έστω, ακόμη και κοιτάζοντας την «πολύχρωμη τουνίκα του», ο Κ. Θεοχάρους δράττεται της ευκαιρίας να μας πληροφορήσει για τις προλήψεις των χρόνων εκείνων, μία από τις οποίες ήταν και η κακοτυχία, η προερχόμενη από το άγγιγμα «δαιμονισμένων» ατόμων. Όσο για τους επιληπτικούς, αντίθετα με την αρχαιότητα όπου οι ίδιοι θεωρούνταν «ιερά» άτομα και η ασθένειά τους «ιερή πάθηση», οι βυζαντινοί, αποκαλώντας τους «σεληνιασμένους», μόλις τους θωρούσαν απομακρύνονταν, έντρομοι από τα δαιμόνια που φαντάζονταν πως υπήρχαν μέσα τους: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. VIII, κεφ. I, σ. 346.

⁵¹Πράγματι, κάποια στιγμή και, σχεδόν, αμέσως μετά την επαναφορά του από την εκουσία εξορία του, λόγω της *Στάσης του Νίκα*, ο Καππαδόκης, εξακολουθώντας τις μηχανορραφίες, τον «μιαρό» του βίο, αλλά και χάνοντας κάθε μέτρο από τη στιγμή του χρησιμού της μάγισσας Φωτεινής περί της στέψης του ίδιου ως αυτοκράτορα, άρχισε να εκθρασύνεται ολοένα και περισσότερο. Ταυτόχρονα, υπερφίαλος, αλλαζών και θεωρώντας «εαυτόν» ανώτερο και πιο ικανό από τους Βελισάριο και Τριβωνιανό, ή και από τον ίδιο τον αυτοκράτορα ακόμη, αρχικά σχεδίαζε τη, δια συκοφαντίας ή φόνου, εξόντωση των δύο προαναφερόμενων αντιζήλων του αξιωματούχων. Όσο για τον Ιουστινιανό και τη Θεοδώρα, δι αυτούς ο, πλήρης αυτοπεποίθησης, Καππαδόκης, περίμενε στο 1/2 κά την παρέμβαση της «ανώτερης», κατά την προφητεία, μοίρας του. Εν τούτοις, ανυπόμονος ων και ιδιαίτερα αισιόδοξος για την «αναμφισβήτητα» καλή του τύχη, κάποια μέρα εκδηλώθηκε φανερά, εκβιάζοντας με θράσος την αυτοκράτειρα: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. VIII, κεφ. I, II, IV, σσ. 345-354, 365-370 & μερ. IX, κεφ. I, σσ. 371-375.

Ο Κ. Θεοχάρους, με αρκετή μάλλον πιστότητα σε Προκόπιο και C. Diehl, εκτός, βέβαια, από την κόσμηση και εμπλουτισμό του κειμένου του με πλειάδα πολιτιστικών στοιχείων και γεγονότων, ισχυρίζεται ότι ο προληπτικός και δεισιδαίμων Καππαδόκης, μόλις πληροφορήθηκε από αμφοτέρες, την «προφήτισσα» εταίρα Λεχανώ και τη μάντισσα Φωτεινή πως το άμεσο μέλλον του προβλεπόταν λαμπρό και ότι, σύντομα, θα φορούσε την αυτοκρατορική πορφύρα, έγινε, ίσως, περισσότερο υπερφίαλος και ανυπόφορος. Βγάζοντας στην επιφάνεια τον χειρότερο εαυτό του και με «εμφανή» δείγματα του μαζοχισμού του,⁵² ο υποχθόνιος σύμβουλος του Ιουστινιανού, δεν δίστασε να εκβιάσει ακόμη και την αυτοκράτειρα. Παρουσιαζόμενος, τότε, ενώπιόν της, θρασύς, προκλητικός και με πρόσχημα την επανεμφάνιση του γιου της Ιωάννη, καρπού του παλιού νεανικού της ολισθήματος, ζήτησε απροκάλυπτα τη μεσολάβησή της στον αυτοκράτορα για τον ορισμό του Καππαδόκη ως νόμιμου κληρονόμου του θρόνου, σε περίπτωση αδυναμίας ή θανάτου του «ιδίου» του Ιουστινιανού. Στο σημείο αυτό, ο συγγραφέας, προφανώς δίκαια και κατά τη δική μου άποψη, παρατηρεί και σχολιάζει την «άφθαστη» ψυχραιμία της Θεοδώρας. Της μονάρχισσας, η οποία, αφ' ενός γνωρίζοντας την παντοδυναμία της αλλά και κρίνοντας ταυτόχρονα πως ο σύζυγός της δεν έπρεπε, ακόμη τουλάχιστον, να πληροφορηθεί για κάποιες υποθέσεις του παρελθόντος της,⁵³ αντιπαρήλθε του γεγονότος της «ανήκουστης» περιφρονητικής στάσης του Καππαδόκη προς αυτήν και ανέμενε. Με υπομονή και σύνεση, η αυτοκράτειρα προσδοκούσε την κατάλληλη εκείν, στιγμή του αντιπερισπασμού της προς τον «ελεεινό» πατρίκιο.⁵⁴

Κατά τον Θεσσαλονικέα μυθιστοριογράφο η αντεκδίκηση της Θεοδώρας προς τον Καππαδόκη καθυστέρησε, κάπως, εξ αιτίας δύο σημαντικών και «άκρως απόρρητων»

---

⁵²Από τον Κ. Θεοχάρους και χωρίς να γνωρίζουμε την πηγή του, πληροφορούμεθα για τις έντονες, μαζοχιστικές τάσεις του Καππαδόκη. Μαθαίνουμε πως από την έξαψη που τον διακατείχε καθώς περίμενε την άνοδό του στο θρόνο, έχανε τελείως τον εαυτό του και, συμπεριφερόμενος παράλογα και με κτηνωδία, μεθούσε και «μαστίγωνε» υπηρέτες και ερωτικές του συντρόφισσες, ενώ, συχνά διέτασε τους δούλους του να τον μαστιγώνουν αλύπητα. Εκείνοι, είτε επειδή εκτελούσαν διαταγή, ή ανέμεναν ένα «ικανοποιητικό» φιλοδώρημα, είτε και θωρώ διόλου απίθανο, διότι δια του τρόπου αυτού είχαν τη δυνατότητα να ξεσπάσουν επάνω του και να εξωτερικεύσουν όλο το, εναντίον του δίκαιο μίσος, πάντως, το αποτέλεσμα ήταν ότι, με πρόσχημα τον μαζοχισμό του, οι «άμοιροι άνθρωποι είχαν τη δυνατότητα να τον εκδικηθούν για την σκληρότητα και παρανομότητά του, κτυπώντας τον «αλύπητα» με τις «ουρές» του μαστιγίου: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. VIII, κεφ. II, σσ. 352-353.

⁵³Ενώ η Θεοδώρα είχε, με ειλικρίνεια, αποκαλύψει στον Ιουστινιανό το πιο μεγάλο, ίσως, μέρος της παρελθούσας ζωής της, εν τούτοις, κάποια περιστατικά, ένα εκ των οποίων ήταν και η ύπαρξη του γιου της Ιωάννη, παρέμεναν άγνωστα σε εκείνον. Κατά την κρίση δε της αυγούστας, προς το παρόν και, τουλάχιστον, έως ότου λήξει το θέμα της βασίλισσας Αμαλασούνθας, τα πράγματα επιβαλλόταν να παραμείνουν όπως είχαν: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. IX, κεφ. I, σσ. 371-376.

⁵⁴Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. VIII, κεφ. 1, 2, 4, σσ. 345-354, 364-370 & μέρ. IV, κεφ. I, σσ. 371-380.

αποστολών, που η φιλόδοξη, φίλαρχη και κτητική αυγούστα ανέθεσε στον, δήθεν, «απόλυτα» έμπιστο οικονομικό τιμητή του Ιερού Παλατίου και, κρυφό συνεργό της. Η αυτοκράτειρα, πιστεύω κρίνοντας από τα αναγραφόμενα, έξυπνη και ιδιαίτερα προσεκτική, εκ πείρας καθόλου βιαστική και το σπουδαιότερο «απίστευτα» προνοητική, όπως κατόπιν τουλάχιστον αποδείχθηκε, γνώριζε καλώς τον ελοχεύοντα κίνδυνο από μια μακρά παραμονή του ανυπολόγητου Καππαδόκη στο παλάτι και, κυρίως, σιμά στους βασιλείς.⁵⁵ Συγχρόνως, όμως, η ίδια πίστευε πως προ του οιοδήποτε ευφυούς και τελεσίδικου σχεδίου μιας, τελικής και κατά «κράτος» εξόντωσης και «απόσυρσης» του, ουσιαστικά και πραγματικά άνου, πρώην επάρχου του πραιτωρίου αλλά και αχώριστου φίλου του Ιουστινιανού, προηγούνταν η τακτοποίηση των προαναφερόμενων ζητημάτων. Δια τούτο, όταν το αυξημένο θράσος του Καππαδόκη, οι συχνές του επαφές με την μονάρχισσα αλλά και η εμφανώς πλέον τεταμένη μεταξύ τους σχέση επέφεσαν στην αντίληψη του αυτοκράτορα τόσο, ώστε να επιδιώξει να συζητήσει το θέμα με τη Θεοδώρα, ζητώντας της λεπτομέρειες για την ύποπτη συμπεριφορά του πατρικίου. Μάλιστα, της πρότεινε μέχρι και τη δίωξή του από το εξουσιαστικό επιτελείο, εφ' όσον βέβαια εκείνη το επιθυμούσε. Όμως τότε εκείνη, η λογική αυγούστα, αρνήθηκε και πιστεύοντας για μια ακόμη φορά ότι επιβαλλόταν να περιμένει, αντετάθηκε στην πρόταση του συζύγου της με τη δικαιολογία πως ο «ικανός» φοροεισπράκτορας τους ήταν απαραίτητος.⁵⁶

Ο Κ. Θεοχάρους, σύμφωνος, σε γενικές γραμμές με τον Προκόπιο και τον C. Diehl, καταγράφει ότι, από τα δύο «καταπείγοντα περιστατικά» που ο Καππαδόκης ανέλαβε να φέρει εις πέρας, έπρεπε, κατά την κρίση της αυγούστας, να προηγηθεί η περίπτωση της έκπτωτης βασίλισσας των Οστρογότθων, Αμαλασούνθας. Η γνωστή και από προηγούμενα κεφάλαια, αριστοκρατική και μορφωμένη καλλονή, όπως αναφέρουν οι περισσότεροι σχεδόν βυζαντινολόγοι αλλά και η ίδια η Θεοδώρα, επί αρκετό χρονικό διάστημα έμενε στο «Ιερόν Παλάτιον», ως «δήθεν» προσκεκλημένη των αυγούστων, αλλά στην πραγματικότητα, του ίδιου του Ιουστινιανού. Η Θεοδώρα, ζηλόφθονη και ανταγωνιστική καθώς ήταν σε γυναίκες του είδους της και αναγνωρίζοντας τα σημεία που ιστερούσε σε σχέση με την Αμαλασούνθα, με κυριώτερο μάλιστα αυτό της ταπεινής καταγωγής και του, όχι ιδιαίτερα ευχάριστου, παρελθόντος της, φοβόταν μήπως ο αυτοκράτορας, ήδη γοητευμένος από την εύχαρη,

⁵⁵Πράγματι ο Καππαδόκης, ειδικά έπειτα από την τακτοποίηση του θέματος του γιου της Θεοδώρας, Ιωάννη, καθώς και το φόνο της Αμαλασούνθας, πίστευε ότι χειραγώγησε και είχε επί πλέον τον απόλυτο έλεγχο της αυτοκράτειρας. Έτσι, κατά τον Κ. Θεοχάρους, καθημερινά, σχεδόν, επισκεπτόταν το «Πάνθεον», το παλάτι δηλ., της αυγούστας, περιμένοντας και ώρες ακόμη έως ότου τη δει και της ζητήσει κάθε φορά και μια νέα χάρη: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. ΙΧ, κεφ. ΙΙ, σ. 381.

⁵⁶Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. ΙΧ, κεφ. ΙΙ, σσ. 382-383.

«βάρβαρη» ηγεμόνισσα, την ερωτευόταν και αποφάσιζε να ζήσει μαζί της, διώχνοντας από τον θρόνο τη Θεοδώρα. Στο συγκεκριμένο σημείο και κατά τον ίδιο συγγραφέα, είναι μάλλον ανέφικτο να ειπωθούν, γραπτά, τα διάφορα συναισθήματα που διακατείχαν και βασάνιζαν τη Θεοδώρα. Στη διάρκεια μιας, δυσάρεστης, για εκείνη, περιόδου, η πάλαι ποτέ κόρη του ταπεινού αρκτοτρόφου, Ακακίου, αλλά και μετέπειτα μονάρχισσα και διαχειριζόμενη την ύψιστη αρχή σε μια «αχανή» αυτοκρατορία, αγωνιούσ, αμφισβητώντας τα πάντα γύρω της. Κρίνοντας από τη δική της «ανέλπιστη» τύχη και, ταυτόχρονα, γνωρίζοντας καλώς τα παιγνίδια της ανθρώπινης μοίρας, δεν απέκλειε καθόλου μια «απρόβλεπτη» αλλαγή των, μέχρι στιγμής, «τρυφερών» αισθημάτων του Ιουστινιανού προς την ίδια, καθώς και την, ταυτόχρονη, ύπαρξη ερωτικής αγάπης και αφοσίωσής του για τη βασίλισσα Αμαλασούνθα. Και, τότε, η Θεοδώρα φανταζόταν πως σε μια τέτοια περίπτωση, εκείνη, η έχουσα τη δύναμη να τοποθετεί και να αναιρεί πάπες και πατριάρχες κατά την επιθυμία της, αλλά και επειδή της το επέτρεπαν τα, προς αυτήν, «δυνατά» αισθήματα του συζύγου της, θα υπεχρεωνόταν να απέλθει από το παλάτι και να επιστρέψει στην πρότερη ζωή της. Και αυτές οι εφιαλτικές ώρες, πιστεύω, απετέλεσαν το εφιαλτήριο των τολμηρών, ανορθόδοξων αποφάσεών της, όπως και της, κατά την άποψή της, επιβαλόμενης παράτασης συνεργασίας της με τον Καππαδόκη.⁵⁷

Η φονική εκτέλεση της Αμαλασούνθας επεσπεύσθηκε όταν, με τη βοήθεια του Ιουστινιανού, η έκπτωτη ηγεμόνισσα πήρε πίσω το θρόνο της στο βασίλειο των Οστρογόθων και απεχώρησε για την Ιταλία. Στην προκείμενη περίπτωση, η «υπερβολική» Θεοδώρα, έχοντας, κατά τη φαντασία της, ένα ακόμη αίτιο για να αυξηθούν οι «φθονερές της ανησυχίες»,⁵⁸ πάραυτα, έδωσε την «απόρρητη εντολή» που εξετελέσθηκε εντός δεκαπέντε ημερών, χρόνου δηλαδή μάλλον, «εξαιρετικά» σύντομου για ένα φόνο. Εν συνεχεία και εξ ίσου αποτελεσματικά, θα λέγαμε, ο «αδίστακτος» Καππαδόκης απήλλαξε τη «μεγαλειότητά» της από το «γιο» της Ιωάννη τον οποίο, αφού, επί αρκετό διάστημα, φιλοξένησε στην οικία του,

⁵⁷Ο Κ. Θεοχάρους αποφαινεται πως η Θεοδώρα, ψυχικά πιεσμένη από το, «εξαιρετικά» κρίσιμο για την ίδια, πρόβλημα με τη βασίλισσα Αμαλασούνθα και δίνοντας στον Καππαδόκη την ψευδή διαβεβαίωση ότι ο Ιουστινιανός τον είχε, ήδη, ορίσει επίσημο διάδοχό του, κατάφερε τον «δόλιο» οικονομολόγο και εκβιαστή να προβεί στην «εκκαθάριση» της βάρβαρης ηγεμόνισσας: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. ΙΧ, κεφ. Ι, σσ. 376-379.

⁵⁸Όταν η Θεοδώρα πληροφορήθηκε από τον κατάσκοπο Καππαδόκη την εκδοχή αποκατάστασης της Αμαλασούνθας στο θρόνο της και, μάλιστα, με τη βοήθεια του Ιουστινιανού, τότε, η ζηλότυπη αυτοκράτειρα ανησύχησε ακόμη περισσότερο, πιστεύοντας πως αν η, μέχρι εκείνη τη στιγμή, έκπτωτη και ευειδής ηγεμόνισσα ανακατελάμβανε την εξουσία στη χώρα της, τότε, εκτός από την ωραία της εμφάνιση, είχε, επιπλέον, τη δυνατότητα να προσφέρει ένα ακόμη βασίλειο στο ήδη υπάρχον του Ιουστινιανού και συνεπώς να τον αποσπάσει από τη Θεοδώρα, κερδίζοντάς τον ολοκληρωτικά: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. ΙΧ, κεφ. Ι, σ. 377.

κατόπιν τον τακτοποίησ, ως αξιωματούχο του κράτους, στη μακρινή επαρχία της Καππαδοκίας, όπως τουλάχιστον ανέφερε στην αυτοκράτειρα. Και εδώ, υποθέτω πως αξίζει να παρατηρηθεί πως, ενώ, η Θεοδώρα αγαπούσε και φρόντιζε, «τα μέγιστα», τη νόθα κόρη της και δεν δίστασε, μάλιστα, να την «επιβάλει» στον Ιουστινιανό, αποτελεί περίεργο γεγονός η «κάπως» κατακριτέα αντιμετώπιση του γιου της, καθώς και η απαξιοτική και μειωτική της διάθεση απέναντί του. Αυτό πιστεύω, όπως τουλάχιστον διαφαίνεται και από σχόλια βιογράφων της συμπεριλαμβανόμενου και του Κ. Θεοχάρους, πως αποτελεί ένα από τα «έντονα» αρνητικά σημεία στην ιστορία της Θεοδώρας. Της αυγούστας, που στο πάνθεο των άλλων ανασσών του Βυζαντίου φωτογραφίζεται με περισσή, συν τοις άλλοις, σκαιοτήτα, να μεν ως «Δέσποινα» της οικουμένης και οσία, αλλά συνάμα, όμως, άστοργη μάνα και με «αρκετά», ίσως, εμφανή την έλλειψη μητρικού φίλτρου.⁵⁹

Η επαγγελματική σταδιοδρομία αλλά και κοινωνική ζωή του Καππαδόκη τείνει προς το τέρμα της, όταν η φίλη και παρακείμενη της Θεοδώρας, Αντωνίνα, παρεμβαίνει και, με τη συναίνεση και βοήθεια της αυτοκράτειρας, οργανώνει και θέτει σε εφαρμογή το γνωστό και, ήδη, προαναφερόμενο από τους άλλους ιστορικούς και συγγραφείς πλάνο της. Βέβαια, κατά την αναφορά του Κ. Θεοχάρους, το μέσο που χρησιμοποιήθηκε για την επιτυχία του σχεδίου αυτού, ήταν η «ευσχήμων» και αθώα θυγατέρα του Καππαδόκη, Ευφημία,⁶⁰ το πιο μεγάλο και τραγικό, ίσως, θύμα του «αχρείου» και «ελεεινού» φοροεπιβολέα του Ιουστινιανού. Αυτή η άδολη, νεαρή κοπέλα, ενθουσιώδης, ιδιαίτερα συμπαθής στις συνωμότριες, Θεοδώρα και Αντωνίνα και, τελειώς, ανυποψίαστη για την πλεκτάνη που στήθηκε εις βάρος του πατέρα της, παρά τη θέλησή της συνετέλεσε τα μέγιστα στην αποκάλυψη και σύλληψη του ανθρώπου, που, όπως ίσως πρέπει, να τονισθεί, την αγαπούσε «μέχρι θυσίας» και που σε εκείνον όφειλε την όλη της ύπαρξη.⁶¹ Όσο για τον Καππαδόκη, αυτός, παρά την αρχική του σύνεση και τις πρώτες του επιφυλάξεις περί «γνησιότητας» της «συνωμοσίας» του

⁵⁹ Προκειμένου για τη μητρική στοργή καθώς και το μητρικό ένστικτο και φίλτρο της Θεοδώρας, ο Κ. Θεοχάρους ισχυρίζεται ότι τόσο ο κατακριτής της, Προκόπιος, όσο και ο υποστηρικτής της C. Diehl, οι σημαντικότερες ίσως πηγές άντλησης πληροφοριών για την αυτοκράτειρα, είναι, μάλλον, αόριστοι και ασαφείς και, κάπως, μη πειστικοί, κυρίως, σχετικά με στοιχεία αφορώντα τη νεανική της ζωή και, κατά συνέπεια, αναφορικά με τις τότε σχέσεις της, πιθανές της εγκυμοσύνες, ή άλλα τυχόνδικά της παραστατήματα: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. IX, κεφ. I, σσ. 379-381.

⁶⁰ Η εύσχημη και αθώα Ευφημία, η συνετή και ευγενής κόρη του Καππαδόκη, υπήρξε, τελικά, το «δόλωμα» που, αδίστακτα σχεδόν, χρησιμοποιήθηκε από τις δύο, πρώην ηθοποιούς της παντομίμας, Θεοδώρα και Αντωνίνα, προκειμένου να πέσει, πρώτα, θύμα της πλεκτάνης τους και εκ των υστέρων να εξοντωθεί, επαγγελματικά και κοινωνικά ο «δαιμόνιος» υπουργός οικονομικών του Ιουστινιανού: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. IX, κεφ. III, σσ. 385-392.

⁶¹ Από τον Κ. Θεοχάρους αναφέρεται ότι ο Καππαδόκης, «αχρείος», «βδελυρός» και κακός με τους ανθρώπους γενικά, εν τούτοις, με το μονάκριβο κορίτσι του την Ευφημία, ήταν ένας, τελειώς, διαφορετικός άνθρωπος, και στοργικός πατέρας, έτοιμος να κάνει τα πάντα, ακόμη και να θυσιάσθει ο ίδιος, για το καλό του παιδιού του: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. VIII, κεφ. I, σ. 353 & μέρ. IX, κεφ. III, σσ. 383-410.

Βελισαρίου κατά του Ιουστινιανού, καθώς και κάποιες σκέψεις του περί αποκάλυψης των πάντων στον αυτοκράτορα, εν τούτοις δεν ενήργησε άμεσα και έγκαιρα. Έτσι, συνελήφθηκε. Όχι στο εξοχικό προάστειο των «Ρουφινιανών» ή σε, άλλη, ξένη κατοικία, αλλά στο δικό του σπίτι και δυστυχώς ενώπιον της έκπληκτης και απελπισμένης κόρης του που δεν μπορούσε να διανοηθεί τις κατακριτέες πράξεις και τον εξευτελισμό του πατέρα της.⁶²

Με εφελτήριο τη μυθιστορηματική αφήγηση του Κ. Θεοχάρους και επιθυμώντας, με τα δεδομένα στοιχεία, να διερευνήσουμε την ομολογουμένως απλή σύλληψη του Καππαδόκη από τους σπαθάριους του Βελισαρίου και με την παρουσία του Ιουστινιανού, εμμένουμε στα, έως τώρα, γνωστά και προσβάσιμα σημεία που σκιαγραφούν την σύνθετη οντότητα του «γνωστού» υπουργού των οικονομικών. Προσωπικά, πιστεύω πως «παραμένει γεγονός», ακόμη και για τον οιονδήποτε μελετητή, ότι ο Καππαδόκης, με επιπολαιότητα θα μπορούσε να ειπωθεί, ουδόλως αντέδρασε σύμφωνα τουλάχιστον με τον Κ. Θεοχάρους, μήτε και είχε κάποια συγκεκριμένη άποψη όπως και «de facto» θέση για τα τότε, στην οικία του, τεκτενόμενα. Επίσης, με τις απαραίτητες βέβαια επιφυλάξεις, θεωρώ κάπως παράδοξη την ευπείθεια ενός, κατά τα άλλα, κρυψίνου και καχύποπτου ατόμου, ιδιαίτερα κατασκοπού. Ίσως, δεν με ικανοποιεί και η σχετικά μεγάλη εμπιστοσύνη με την οποία ο Καππαδόκης και σύντομα μάλιστα, περιέβαλε την Αντωνίνα, ενώ, ήδη γνώριζε καλά την επιστήθια και πολύχρονη φιλία της με τη Θεοδώρα, αυτή την εξίσου με τον ίδιο «μηχανορράφα» αυτοκράτειρα και ορκισμένη «αιώνια» εχθρά του. Ουδείς θα διανοούνταν πως ο ευέλικτος και ταχύς στις αποφάσεις του σύμβουλος του καίσαρα θα αφηνόταν ήσυχος και αμέριμος σε μια εμφανώς ύποπτη περίπτωση απόπειρας προδοσίας, την οποία μήτε, καν, ερεύνησε με τα κατάλληλα κυκλώματά του. Αντίθετα ο Καππαδόκης, καθημερινά σχεδόν, αμφιταλαντευόταν χωρίς ωστόσο να φροντίσει για τη λήψη μιας, επιτέλους, ευκρινούς τοποθέτησής του στην επικείμενη συνωμοσία, ούτως ώστε κάποια στιγμή να ακολουθήσει την πορεία που εκείνος θα είχε σταθερά και έντιμα προκαθορίσει, αναλαμβάνοντας συγχρόνως και την ευθύνη των πράξεων του και των εξ αυτών γενομένων λαθών. Πόσο, μάλλον, γνωρίζοντας ότι επρόκειτο για κίνημα εναντίον του ίδιου του αυτοκράτορα.⁶³

Στον αντίποδα και αναφορικά με τις όποιες πιθανότητες θα μπορούσαν να βρεθούν για να επεξηγηθούν οι προαναφερόμενες αντιδράσεις του Καππαδόκη, μια παράμετρο θα αποτελούσε η σχετική ανικανότητα του Καππαδόκη να συγκρατήσει τη φιλοδοξία και

⁶²Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μέρ. ΙΧ, κεφ. ΙΙΙ, σσ. 399-404.

⁶³Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα, Θεοδώρα*, μέρ. ΙΧ, κεφ. ΙΙΙ, σσ. 383-410.

φιλαρχία του, καθώς και να εξαλείψει από μέσα του την εμμονή για αυτοκρατορική του στέψη. Επιπρόσθετα, πιθανολογώ ότι ο Καππαδόκης, όντας «δόλιος και ωφελιμιστής», πρώτα επιθυμούσε να καταλήξει ο ίδιος στην πιο συμφέρουσα, προς αυτόν, απόφαση και κατόπιν να δράσει, οπότε σε μια τέτοια περίπτωση θα εικάζαμε με βεβαιότητα, ότι κάπως έτσι έγινε και ο «αυτοκρατορικός φοροεισπράκτορας», συνειδητά πλέον, κωλυσιεργούσε και περίμενε. Όμως, ταυτόχρονα και ενώ δεν έπρεπε, καν, να εκδηλωθεί λεκτικά, εκείνος, παρορμητικός και με «μεγάλη γλώσσα», ομολόγησε πολλά και «δι εαυτόν», καταδικαστικά, δίδοντας την εντύπωση πως τελικά ενέδωσε και συναινούσε στα επαναστατικά σχέδια και στις «κυριαρχικές» προτάσεις του Βελισαρίου και της εκπροσώπου-σύζυγου του, Αντωνίνας. Έτσι, το στίγμα του «αχρείου» Καππαδόκη για την, από μέρους μας, αποκομιδή στοιχείων απαραίτητων στην έρευνά μας για την αυτοκράτειρα σύζυγο του Ιουστινιανού, χάθηκε άδοξα. Το τελευταίο του αποτύπωμα έμεινε για λίγες μέρες, στο έλεος του Θεού, μέσα στο ναό της Αγίας Σοφίας και κατόπιν μεταβιβάστηκε στην οργή του Ιουστινιανού που, όντας «έξαλλος» από την προδοσία του «έμπιστο» φίλου του, τον εξόρισε σε μονή μακρινής επαρχίας και με μοναδική ενδυμασία το ράσο του ιερέα Αυγούστου, το όνομα του οποίου επαλήθευσε απόλυτα, σχεδόν, την προφητεία περί μανδύα του αυγούστου που θα ενεδυόταν ο Καππαδόκης.⁶⁴

3.3 P. Cezaretti

Στην ιστορική μελέτη του για τη Θεοδώρα, ο βυζαντινολόγος, P. Cezaretti, μεταξύ των άλλων και σωστά, κατά την άποψή μου, τονίζει τα κύρια κοινά σημεία που δέσποζαν στον χαρακτήρα αμφοτέρων των «ασυμβίβαστων ανταγωνιστών», Θεοδώρας και Καππαδόκη. Έτσι, σύμφωνα με τον Ιταλό ιστορικό, η αγάπη για το χρήμα και την εξουσία, καθώς και η ζηλοφθονία ή και η ροπή ακόμη στην πλεκτάνη και μηχανορραφία, αποτελούσαν κοινοκτημοσύνη των δύο «*λυσσαλέων*» αντιπάλων. Όμως, ο «δολοπλόκος» υπουργός των οικονομικών δεν περιοριζόταν σε μια απλή αντιπάθεια προς τη μονάρχισσα, παρότι είχε προ πολλού κατανοήσει τη μνησικακία και εκδικητικότητα που τη διακατείχε. Έτσι, μόλις ο Καππαδόκης, με τα φορο-οικονομολογικά του προσόντα, εξασφάλισε την εύνοια του Ιουστινιανού, υπερφίαλος καθώς ήταν και διαπράττοντας ταυτόχρονα το «μοιραίο» λάθος να υποτιμήσει την αδυναμία του αυτοκράτορα προς τη σύζυγό του, αρνήθηκε την οιαδήποτε υπακοή και υποταγή στο πρόσωπο της Θεοδώρας. Πολλάκις, όπως, τουλάχιστον καταγράφει

⁶⁴Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, μερ. ΙΧ, κεφ. I-III, σσ. 371-404.

ο P. Cezaretti, την προσέβαλε ενώπιον του αυτοκράτορα και την κατηγορούσε πως εμπλεκόταν σε σοβαρά, πολιτικά θέματα, καθώς και σε «διαδικασίες» αύξησης της ατομικής της περιουσίας εις βάρος, πιθανόν, του λαού. Επίσης, όπως αποφαίνεται ο Ιταλός ιστορικός, ο έπαρχος του πραιτωρίου, αν και φοβόταν πιθανή του εξόντωση από το «ασήμαντο» εκείνο «γύναιο», όπως αποκαλούσε την αυτοκράτειρα, εν τούτοις εξακολουθούσε την «ύπουλη» πολεμική του στρατηγική εναντίον της, εκτοξεύοντας μύδρους και λιβέλλους προς το πρόσωπό της. Τοιούτα, κατά τον Ιταλό συγγραφέα, γεγονότα, συνέβαιναν, περί το ήμισυ του 6^{ου} π. Χ., αι., στο «Ιερόν Παλάτιον» και στο πέρξ περιβάλλον του.⁶⁵

Εν τω μεταξύ, άμα το πέρασμα του χρόνου, το μίσος και η έντονη διαμάχη, μεταξύ της αυτοκράτειρας και του, Καππαδόκη, αντί να μειώνονται αυξάνονταν ολοένα και πιο πολύ, έως ότου, από την πλευρά συγκεκριμένα της Θεοδώρας⁶⁶ και του στενού της περιβάλλοντος, η υπομονή και ανοχή εξαντλήθηκαν τόσο, ώστε με εχεμύθεια, προσοχή, «περίσκεψη» αλλά και σταθερότητα, άρχισε η πλοκή ενός ευφυούς και υποχθόνιου σχεδίου, «αντάξιου» του «πανούργου» και «δόλιου» Καππαδόκη. Ηθική αυτουργός του πλάνου, υπήρξε και, κατά τον P. Cezaretti, η Αντωνίνα, μια «δαιμόνια» πρόην εταίρα, «υφάντρα των δόλων»,⁶⁷ «γκαρδιακή» φίλη της αυγούστας και σύνευνη του στρατηγού Βελισαρίου. Εκείνη, οργισμένη και η ίδια από τη «μειωτική» και «φθονερή» συκοφάντηση του συζύγου της στον αυτοκράτορα από τον «ψευτοκαταδότη» έπαρχο των οικονομικών,⁶⁸ εκτέλεσε με τέτοιο «περισσό» ταλέντο και τόσο άξια τον ρόλο της της παντομίμας στην «άμοιρη» κόρη του «ελεεινού» φοροεισπράκτορα, Ευφημία,⁶⁹ ώστε οδήγησε στην παρόμοια με τους άλλους

⁶⁵P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σσ. 380-381.

⁶⁶Ο Καππαδόκης, μέχρι και τη ζωή του όφειλε στη Θεοδώρα, καθότι, χωρίς εκείνη, οι στασιαστές του 532 μ. Χ, θα τον είχαν δολοφονήσει και κατατεμαχίσει. Όμως, αντίθετα, ο «αγνώμων» υπουργός, της το ανταπάδωσε με τόσες συκοφαντίες, ώστε θεωρείται πιθανόν ένα μεγάλο μέρος των λιβέλλων του Προκοπίου προς τη Θεοδώρα, να προέρχονται από τον Καππαδόκη που, με θράσος και κακοήθεια, προφανώς, μετέφερε τις εναντίον της αυτοκράτειρας ιστορίες του στην αυλή του «Ιερού Παλατίου»: P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σ. 381.

⁶⁷Η Αντωνίνα θεωρούνταν από τους ιστορικούς, ως πρόσωπο εύστροφο και ικανό, εφάμιλλο σχεδόν, της Θεοδώρας και φέροντας εις πέρας ό,τι επιχειρούσε: βλ. Praeger, *Κατ' Όναρ: Narratio de Sancta Sophia*, 8, σ. 83, 1 κ.ε.

⁶⁸Ο Καππαδόκης, νοιώθοντας φθόνο για τους πολεμικούς θριάμβους του Βελισαρίου σε Αφρική και Ιταλία και προσπαθώντας να καταβιβάσει τον στρατηγό στην εκτίμηση του Ιουστινιανού, έκανε συνεχώς, εναντίον του αναφορές για, δήθεν, διαδικαστικές και οικονομικές ατασθαλίες, προς ίδιο οφελος και άνομο, προσωπικό πλουτισμό του στρατηγού: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σ. 382.

⁶⁹Ο P. Cezaretti αποφαίνεται πως η άδολη κόρη του Καππαδόκη, Ευφημία, μπροστά στην παντομίμα και τις υποκριτικές ικανότητες της Αντωνίνας η οποία, διαρκώς της παραπονούνταν για την «άδικη», δήθεν, μεταχείριση του συζύγου της και της ίδιας από το αυτοκρατορικό ζεύγος, σύντομα ενέδωσε και απεκάλυψε ο,τιδήποτε αναφερόταν μέσα στο σπίτι από τον πατέρα της, Καππαδόκη, και, κυρίως, εναντίον του Ιουστινιανού: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σσ. 382-383.

συγγραφείς καταλυτική εξόντωση του πρώην ανώτατου αξιωματούχου του Ιουστινιανού και μετέπειτα μοναχού, μετονομαζόμενου, *Αυγούστου*.⁷⁰

3. 4 Γ. ΡΟΥΣΣΟΣ

Ενώ ο ιστορικός, G. Rachet, σταματά τη μυθιστοριογραφία του στη στέψη του αυτοκρατορικού ζεύγους, Θεοδώρας και Ιουστινιανού και στην περιγραφή μιας λαμπρής τελετής, στον ιερό ναό της Του Θεού Σοφίας, αντίθετα ο Γ. Ρούσσος, αναφέρεται, αρκετά εκτενώς, στην τεταμένη σχέση της αυτοκράτειρας Θεοδώρας με τον «ελεεινό» και ύπουλο, ωφελιμιστή πρωθυπουργό της χώρας, Καππαδόκη. Έτσι, όταν η Πελαγία, πρώην σύζυγος του διοικητή της Πεντάπολης της Κυρηναϊκής, Εκηβόλου και πρώην εταίρα Θεοδώρα, επέστρεψε στο Βυζάντιο μετά από μια περίοδο περισυλλογής της στην Αλεξάνδρεια, τότε, με την είσοδό της στην Πόλη του Κωνσταντίνου, συνελήφθηκε ως κατάσκοπος, από τους ανθρώπους του, Καππαδόκη. Όμως, τελικά η Θεοδώρα σώθηκε από τον ήδη γνώριμό της, Ιουστινιανό και οι δύο τους, έπειτα από τον θάνατο του αυτοκράτορα Ιουστίνου, εστέφθησαν ως οι νέοι μονάρχες του Βυζαντίου. Εκτοτε η Θεοδώρα, εκτός της επίσημης εχθράς της, πρώην αυτοκράτειρας Ευφημίας, συζύγου του Ιουστίνου και θείας του Ιουστινιανού, είχε μόνιμα πια «αιώνιο» αντίπαλό της, τον «μηχανορράφο» Καππαδόκη⁷¹

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σχετικά με την εξιστόρηση του «βίου και πολιτείας» του Καππαδόκη, αποκομίζουμε «κοινές», σχεδόν, πληροφορίες τόσο από τη βασική μας πηγή, τον Προκόπιο, όσο και από τους λοιπούς σύγχρονους συγγραφείς της μελέτης μας, πλην του G. Rachet. Τελικά, εμβαθύνοντας στον χαρακτήρα, αλλά και στις ανήθικες θα λέγαμε ιδιαιτερότητες του στενού συνεργάτη του Ιουστινιανού, κάποια στιγμή, συμπεραίνουμε ότι, από την ώρα του χρησμού περί ενός «λαμπρού» πεπρωμένου του, ο υποχθόνιος οικονομολόγος έχασε την «ύπουλη» εγκράτεια και λογική του. Συνεπώς, δρώντας εκ του παραλόγου, περιέπεσε σε λάθη και αυτοκατεστράφηκε.

⁷⁰ Αναφορικά με τον «περίφημο» χρησμό κάποιων φαρμάκων για μελλοντική άνοδο του Καππαδόκη στο θρόνο, ο P. Cezaretti χρησιμοποιεί για τον «φοροεισπράκτορα τη μετονομασία, *«Αύγουστο»*, που δόθηκε στον συλληφθέντα, σφετεριστή της εξουσίας, υπουργό, παράλληλα με το χρίσμα του ως εξόριστο, πλέον μοναχού: βλ. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σ. 387

⁷¹ Γ. Ρούσσου, *Φλογισμένη Πορφύρα*, κεφ. 1-54, σσ. 66-122.